

Financieel Jaarverslag 2017

Maria Theresialaan 99
Postbus 1315, 6040 KH ROERMOND
T +31 (0)88 842 00 00
| wbl.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Samenvatting	7
2.1	Exploitatierkening 2017 totaal WBL	7
2.2	Exploitatie op kostensoortenniveau	9
2.3	Investerings	11
3	Programmaplan	13
3.1	Bouw, Renovatie en Onderhoud	13
3.2	Operations, Product- en Procesontwikkeling, IT	16
3.3	Human Resource Management	18
3.4	Financiën, Planning, Concerncontrol	20
3.5	Bestuurs- en Directieondersteuning en Programmamanagement	22
3.6	Bestuur, Directie en Bovenformatief	24
3.7	Netto Kosten van de Programma's	25
4	De Financiering (treasury)	27
4.1	Financieringsstatuut	27
4.2	Algemene externe ontwikkelingen	27
4.3	De ontwikkeling in de financierings-, beleggings- en vermogensbehoefte	28
4.4	De ontwikkeling van de renterisiconorm en de kasgeldlimiet	28
4.5	Relatie rentevisie en liquiditeitenbeheer	30
4.6	Schatkistbankieren	31
4.7	De waterschapsfinanciering	32
4.8	Weerstandvermogen	32
4.9	EMU saldo	33
5	Uitgaven naar BBP-opzet	36
5.1	Kosten van de stafeenheden naar BBP-opzet	36
5.2	Lasten na doorberekening van de kosten van overhead	36
5.3	Baten na doorberekening van de kosten van overhead	37
6	Uitgaven naar Kostendragers en –soorten	38
6.1	Exploitatierkening 2017 totaal WBL	38
6.2	Lasten naar soort	39
6.3	Baten naar soort	40
7	Balans	44
7.1	Balans per 31 december 2017	44
7.2	Staat van herkomst en besteding van middelen 2017	45
7.3	Algemene toelichting	45
7.4	Wet normering topinkomens	47
7.5	Toelichting Balans	49

8	Controleverklaring	54
9	BIJLAGEN	58
9.1	Bijlage 1: Staat van vaste activa	59
9.2	Bijlage 2: Staat van eigen kapitaal, reserve en voorzieningen	60
9.3	Bijlage 3: Staat van geldleningen	61
9.4	Bijlage 4: Staat van personeelslasten	62
9.5	Bijlage 5: Berekening rente-omslagpercentage	63
9.6	Bijlage 6: Kostenverdeelstaat + toelichting	64
9.7	Toelichting op de Kostenverdeelstaat	66

DMS 2018.06982

1 Inleiding

Ingevolge artikel 103, lid 1, van de Waterschapswet (en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen) legt het Dagelijks Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) ieder jaar verantwoording af over het gevoerde financiële beheer, onder overlegging van de jaarrekening. Overeenkomstig deze wet wordt de jaarrekening aangevuld met het verslag ter zake van de accountant. Het WBL is een Openbaar Lichaam dat per 2004 is opgericht als een Gemeenschappelijke Regeling met per 2017 het Waterschap Limburg (WL) als moederorganisatie.

In de jaarrekening wordt voor het totaal van het WBL alsook voor de onderscheiden units, een beeld geschetst van de geplande en gerealiseerde uitgaven voor zowel de exploitatie als de investeringen.

De doelmatigheidsbepalingen van de Waterschapswet zijn ingevuld door het bij de waterschappen ingevoerde BBP-systeem (Beleids- en Beheers Processen). Ook het WBL rapporteert conform dit systeem, waarbij is afgestemd dat de programma's voor het WBL overeenkomen met de taakstelling van de onderscheiden units.

Het Dagelijks Bestuur van het WBL,

de directeur,

de voorzitter,

ing. E.M. Pelzer MMO

drs. ing. P.F.C.W. van der Broeck

2 Samenvatting

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen het resultaat van de exploitatie op WBL, unit en kostensoortenniveau gepresenteerd. Daarnaast zal samenvattend inzicht worden gegeven in de investeringen en worden verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting kort toegelicht.

2.1 Exploitatierkening 2017 totaal WBL

Waterschapsbedrijf Limburg (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2017	Bijgestelde begroting 2017	Oorspr. begroting 2017	Rekening 2016
LASTEN				
Rentelasten	4.695	4.833	5.494	9.255
Afschrijving	23.803	23.804	23.643	22.326
Totaal kapitaallasten	28.498	28.636	29.136	31.580
Salarissen	8.903	8.903	9.872	8.500
Sociale lasten	2.271	2.278	2.206	1.985
Overige personeelslasten	755	763	625	621
Personeel van derden	4.139	4.140	1.045	3.605
Voormalig personeel en bestuur	125	125	146	128
Totaal personeelslasten	16.193	16.210	13.893	14.840
Duurzame gebruiksgoederen	535	536	356	344
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	3.434	3.442	3.306	3.136
Energie	6.420	6.420	7.506	6.949
Huren en rechten	159	163	156	156
Verzekeringen	135	137	126	126
Belastingen	964	965	799	767
Onderhoud door derden	8.489	8.489	8.817	8.458
Overige diensten door derden	7.913	7.923	8.525	7.387
Totaal goederen en diensten van derden	28.048	28.075	29.592	27.324
Bijdrage aan bedrijven	0	0	0	0
Bijdragen aan overheden en overige	153	154	66	83
Bijdragen aan overigen	0	0	0	10
Totaal bijdragen aan derden	153	154	66	93
Toevoegingen aan voorzieningen	121	121	145	142
Onvoorzien	0	0	292	0
Totaal toevoegingen aan voorzieningen	121	121	437	142
TOTAAL LASTEN	73.013	73.196	73.124	73.979
BATEN				
Financiële baten	47	50	50	34
Personeelsbaten	41	40	0	51
Goederen en diensten aan derden	2.206	2.097	1.963	2.201
Bijdrage van derden	45	66	66	62
Interne verrekeningen	0	0	0	46
Geactiveerde lasten	1.392	1.479	1.581	1.265
Geactiveerde bouwrente	200	350	350	242
Ottrekking aan voorziening	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	3.930	4.082	4.010	3.901
TOTAAL NETTO KOSTEN	69.082	69.114	69.114	70.077
BIJDRAGE WATERSCHAP	69.114	69.114	69.114	71.535
RESULTAAT	32	0	0	1.458
PERSONEEL				
Aantal formatieplaatsen (fte's)	157,8	157,8	153,6	154,1
waarvan structureel bezet per ultimo (*)	147,7			143,4

(*) hiermee wordt aangeduid de per die datum structureel ingevulde formatie (vaste formatie + proeftijd-formatie + bovenformatie), dus niet de tijdelijk ingevulde formatie (uitzendkrachten e.d.)

Rekeningresultaat en de bijgestelde begroting

Na vaststelling van de Meerjarenraming 2017-2026 en Begroting 2017 zijn nog een drietal besluiten doorgevoerd die geresulteerd hebben in een verlaging van de bijdrage door het waterschap in 2017. Dit betrof het effect van de verlenging van de looptijd van de lening portefeuille, de extra netto kosten in 2017 als gevolg van de overeenkomst meten, monitoren en rekenen met de Boss gemeenten en de raming van de huurbaten door verhuur van het kantoorgebouw in Roermond. Het Algemeen Bestuur heeft 7-12-2016 als onderdeel van de werkbegroting 2017 ingestemd met het per saldo verlagen van de bijdrage door het waterschap voor 2017 als gevolg van deze besluiten. Dit resulteerde in vaststelling van de werkbegroting 2017.

Begrotingswijzigingen 2017	Oorspr. Begroting (MJR)	Werk-begroting	Mutaties 1e kwartaal	Mutaties 2e kwartaal	Mutaties 3e kwartaal	Mutaties 4e kwartaal	Bijgestelde begroting
Kapitaallasten	30.551	-1.414	-500	0	0	0	28.636
Lasten units	43.846	40	567	-34	0	140	44.560
Eigen baten	3.216	692	67	-34	0	140	4.082
Bijdrage Waterschap	71.181	-2.066	0	0	0	0	69.114
Resultaat	0	0	0	0	0	0	0

Na vaststelling van de werkbegroting heeft het Algemeen Bestuur gedurende het jaar nog een aantal begrotingswijzigingen vastgesteld. Per saldo is de bijdrage van het Waterschap Limburg daardoor niet gewijzigd. Doordat over de boven aangegeven begrotingswijzigingen al besluitvorming door het Algemeen Bestuur heeft plaatsgevonden, worden deze niet meer afzonderlijk toegelicht en wordt bij de jaarrekening vergeleken met de bijgestelde begroting. Dit in overeenstemming met de toetsing in het kader van de begrotingsrechtmatigheid.

Nu het jaar 2017 is afgesloten, blijkt dat de netto kosten € 32.025 lager zijn dan de begroting. Per saldo is daarom sprake van een positiever resultaat dan gepland volgens de begroting. Als gevolg van deels externe en deels interne factoren zijn per saldo zowel de geprognosticeerde kosten en baten op onderdelen anders uitgevallen dan voorzien. In de volgende paragrafen wordt het resultaat van 2017 verder toegelicht.

2.2 Exploitatie op kostensoortenniveau

Rekeningresultaat 2017 en de (bijgestelde) begroting

(bedragen x 1.000 euro)	Jaar-rekening 2017	Bijgestelde begroting 2017	Vershil	Vershil in %
Kapitaallasten	28.498	28.636	-139	-0,5%
Personeelslasten	16.193	16.210	-17	-0,1%
Goederen en diensten van derden	28.048	28.075	-27	-0,1%
Bijdragen aan derden	153	154	0	0,0%
Toevoeging aan voorzieningen	121	121	0	0,0%
Onvoorzien	0	0	0	
Totaal bruto lasten	73.013	73.196	-183	-0,3%
Eigen baten WBL	3.931	4.082	-151	-3,7%
Netto kosten WBL	69.082	69.114	-32	0,0%
Bijdrage Waterschap	69.114	69.114	0	0,0%
Resultaat WBL	32	0	32	

Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn 0,5% lager dan de (bijgestelde) begroting door de lager dan begrote rentelasten. De gerealiseerde rentelasten zijn lager dan begroot als gevolg van het later dan gepland aantrekken van een financiering in 2017 voor zowel een lager lening bedrag als een lager rentepercentage dan begroot. Daar tegenover staan niet begrote rentebaten voor tijdens het jaar afgesloten kortlopende kasgeldleningen.

Personeelslasten

De personeelslasten zijn nagenoeg gelijk aan het begrote bedrag (0,1% lager dan de (bijgestelde) begroting).

Goederen en diensten van derden

Deze kosten zijn nagenoeg gelijk aan het begrote bedrag (0,1% lager dan de (bijgestelde) begroting), waarbij de groepen overige gebruiks- en verbruiksgoederen en overige diensten door derden onderschrijden.

Bijdragen aan derden

De kosten verbonden aan het verstrekken van bijdragen aan derden zijn nagenoeg gelijk aan de begrote bedragen.

Toevoegingen aan voorzieningen / onvoorzien

De toevoeging aan voorzieningen is gelijk aan de begroting en betreft de dotatie aan de voorziening persoonsgebonden basis budget. Conform de voorschriften kunnen op de post onvoorzien geen kosten worden verantwoord.

Eigen baten WBL

De eigen baten zijn 3,7% lager dan de (bijgestelde) begroting doordat vanuit de exploitatie minder personeelslasten en bouwrente zijn toegerekend aan investeringsprojecten. Lagere bouwrente door het lager dan begrote rentepercentage. Tegenover deze lager baten staat een hogere opbrengst goederen en diensten aan derden, gerealiseerd door meer werkzaamheden voor gemeenten.

Rekeningresultaat 2017 t.o.v. 2016

De bijdrage van het waterschap in 2017 is ten opzichte van 2016 verlaagd met € 2,42 mln. Het rekeningresultaat bij deze verlaagde bijdrage van het waterschap over 2017 is € 32.025 positief. Over het jaar 2016 werd een positief exploitatieresultaat behaald van € 1,46 mln.

In onderstaande tabel worden in samengevatte vorm de resultaten van 2017 vergeleken met die van 2016.

(bedragen x 1.000 euro)	Jaar-rekening 2017	Jaar-rekening 2016	Vershil
Kapitaallasten	28.498	31.580	-3.083
Personeelslasten	16.193	14.840	1.353
Goederen en diensten van derden	28.048	27.324	724
Bijdragen aan derden	153	93	61
Toevoeging aan voorzieningen	121	142	-21
Totaal bruto lasten	73.013	73.979	-966
Eigen baten WBL	3.930	3.901	29
Netto kosten WBL	69.082	70.077	-995
Bijdrage Waterschap	69.114	71.535	-2.421
Resultaat WBL	32	1.458	-1.426

De lagere lasten ten opzichte van 2016 zijn voornamelijk een gevolg van lagere kapitaallasten. Deze waren in 2016 incidenteel hoger door de hogere rentelasten als gevolg van de herstructurering van de leningenportefeuille welke in 2016 is doorgevoerd.

2.3 Investerings

Code Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2017	Bijgestelde Begroting 2017	Oorspronk. Begroting 2017	Rekening 2016
Instandhouding zuiveringstech.werken	8.779	8.388	18.083	14.619
it Transportsysteem	1.954	1.967	2.546	3.263
iz Zuiveringsinstallaties (van rioolwater)	6.552	6.163	13.090	11.122
io Slibontwateringsinstallaties	152	107	2.447	228
id Slibdrogers	121	151	0	6
Nieuwe ontwikkelingen zuiveringstechn.werken	4.517	4.580	2.005	5.244
nt Transportsysteem	96	95	740	24
nz Zuiveringsinstallaties (van rioolwater)	4.421	4.485	1.265	5.220
no Slibontwateringsinstallaties	0	0	0	0
nd Slibdrogers	0	0	0	0
nw Waterketenactiviteiten	0	0	0	0
Overige investeringen	5.959	6.611	1.316	3.767
oi Automatisering	1.326	1.821	1.095	2.479
op Staf HRM (dienstvoertuigen)	235	200	200	1.287
op Staf HRM (facilitair/kantoor)	4.398	4.590	21	10
oc Staf Financiën, Planning en Concerncontrol	0	0	0	0
Bruto investeringsuitgaven	19.255	19.579	21.404	23.630
Subsidies op investeringen	0	0	0	276
Totaal netto investeringsuitgaven	19.255	19.579	21.404	23.354

Uitgaven op investeringsprojecten in 2017 t.o.v. de bijgestelde begroting

Bij de vaststelling in juli 2016 van de Meerjarenraming 2017-2026 en Begroting 2017, werden de netto projectuitgaven in 2017 geraamd op € 21,4 mln (kolom Oorspronk. Begroting). Op basis van een herijking van de investeringsplannen 2017 werd in december 2016 door het Algemeen Bestuur van WBL een netto uitgavenbudget ad € 19,3 mln ter beschikking gesteld.

Deze raming is in de AB-vergadering van april 2017 met € 0,3 mln verhoogd tot € 19,6 mln (kolom Bijgestelde Begroting).

Het onderstaand staatje geeft een overzicht van de projecten met de grootste wijzingen in het uitgavenbudget :

MIP 2017 (onderdeel MJR 2017-2026, besluitvorming juli 2016) x € 1 mln.	
Oorspronkelijk uitgavenbudget 2017	21,4
	Mutaties
Vervallen van de algemene, niet gespecificeerde ramingen in MIP 2017	-2,0
Verbouwing kantoorgebouw incl. vervangen kozijnen	4,6
Uitstel van businesscase MDR rwzi Maastricht	-3,7
Vervallen van project reinigen AT's rwzi Venlo	-1,5
Rwzi Wijlre, aanpassingen en KRW	2,2
Vernieuwing slibontwatering rwzi Hoensbroek	-1,4
Rwzi Weert, KRW en renovatie fase 2	-1,6
Revisie en actualisatie Atex	1,3
Diverse andere bijstellingen, per saldo	0,3
Uitgavenbudget 2017 na wijzigingen o.b.v. bestuursbesluiten	19,6

De wijze van plannen en voorbereiden van investeringen is de laatste jaren aangepast, als gevolg van de gefaseerde introductie van assetmanagement, waardoor meer inzicht in de restlevensduur van onze zuiveringstechnische werken wordt verkregen. Vooral de vervangingsinvesteringen kunnen daardoor concreter gepland worden.

Afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting

Voor de bewaking van de voortgang van de projecten wordt tijdens het jaar gestuurd op het bruto investeringsniveau (= de gerealiseerde uitgaven excl. subsidies), omdat dit niveau correspondeert met de omvang aan verleende uitvoeringsopdrachten. Opdrachtverlening en de mate van realisatie van de onderhanden werken worden getoetst aan de beschikbaar gestelde kredieten.

De bruto uitgaven in 2017 zijn € 0,3 mln lager dan het geplande niveau van € 19,6 mln (zie tabel pagina 11). De lagere uitgaven zijn het saldo van:

- € 0,4 mln hogere investeringen in de categorie instandhouding van zuiveringstechnische werken, als een saldo van de afwijkingen op meerdere projecten binnen deze categorie;
- € 0,2 mln lagere investeringen voor het project verbouwing kantoorgebouw en het vervangen van kozijnen kantoorgebouw;
- € 0,5 mln lagere investeringen als saldo van diverse IT-projecten in de categorie overige investeringen.

In 2017 zijn geen subsidies c.q. bijdragen van derden op projecten ontvangen.

3 Programmplan

3.1 Bouw, Renovatie en Onderhoud

	2017	2016
Technische infrastructuur WBL		
- aantal rioolwaterzuiveringsinstallaties	17	17
- aantal slibontwateringsinstallaties (1)	7	7
- aantal slibvergistingsinstallaties (2)	9	9
- aantal slibdrooginstallaties	1	1
- aantal rioolgemaal	146	146
- aantal km in gebruik zijnde transportleiding	540	540
Relevante prestatiegegevens		
- m ³ getransporteerd afvalwater (x 1.000)	148.190	158.787
- capaciteit t.o.v. afnameverplichting	93,5%	93,5%
Onderhoud voor externe klanten		
- aantal IBA's voor gemeenten	546	546
- aantal gemalen voor gemeenten	729	511
- aantal gemalen en kunstwerken voor waterschap	95	95

¹⁾ Inclusief Abdissenbosch

²⁾ Waarvan 1 met slibhydrolyse

³⁾ i.e. = inwonerequivalent

Wat is er bereikt?

Aanpassing en onderhoud van de infrastructuur WBL heeft plaatsgevonden, rekening houdend met de kwaliteitseisen gesteld aan het effluent alsook met de gestelde veiligheidseisen.

Bij toetsing aan de normdefinitie die in Limburg wordt gehanteerd, wordt niet voldaan aan de gestelde norm (95%) voor de afnameverplichting. Echter uit een evaluatie eind 2016 van de normdefinitie is gebleken dat Limburg een hogere norm voor de afnameverplichting hanteert dan de meeste andere Waterschappen. Op basis van deze evaluatie is gekozen voor een aanpak waarbij samen met het WL beleidsmatige keuzes gemaakt worden om voor 100% te voldoen aan de afnameverplichting, waarbij wordt gezocht naar een balans tussen de waterkwaliteitsdoelen en het effectief inzetten van middelen en een goede kosten-baten afweging, waarbij niet de normen centraal worden gesteld, maar het effect in het watersysteem. Vanuit deze optiek is de afspraak gemaakt: 'bouwen waar het moet, behouden waar het kan'. Bij het hanteren van deze nieuwe systematiek voldoet WBL voor 100% aan de afnameverplichting.

De rwzi Heerlen is eind 2015 gesloten. In 2016 hebben gesprekken met de gemeente Heerlen plaatsgevonden over verkoop van de rwzi aan de gemeente in het kader van de Internationale Bau Ausstellung (IBA) Parkstad. Overdracht van de rwzi heeft eind 2017 plaatsgevonden.

In het kader van het verder verbeteren van de veiligheid op onze installaties is in 2017 het ATEX-project (ATmosphères EXplosibles) afgerond, door de wel geïnventariseerde maar nog niet doorgevoerde niet urgente technische aanpassingen aan biogasinstallaties volledig te realiseren. Het onderhoudsprogramma om ATEX-veiligheid te borgen is aangepast evenals de structurele specifieke opleiding en training van medewerkers.

In 2016 is de eerste Verdygo-installatie gerealiseerd voor RWZI Simpelveld. In 2017 zijn de RWZI Roermond en de RWZI Wijlre voor een deel gerenoveerd volgens het Verdygo-principe.

Net als voorgaande jaren hebben we het certificaat op niveau goud behaald voor terreinbeheer volgens de Barometer Duurzaam Terreinbeheer.

Van de drieëndertig Limburgse gemeenten verzorgt WBL het beheer en onderhoud aan IBA-systemen (individuele behandeling van afvalwater) van drieëntwintig gemeenten. WBL heeft met negen Limburgse gemeenten een overeenkomst ten behoeve van beheer en onderhoud van gemeentelijke gemalen, bergbezinkbassins, overstorttellers en regenmeters. Om het afvalwaterbeheer verder te professionaliseren en toekomstbestendig in te richten hebben 22 gemeenten in 2017 besloten om de taken op het gebied van meten, monitoren en (voor een deel van de gemeenten) rekenen door WBL te laten uitvoeren.

Aldus heeft WBL met 29 Limburgse gemeenten een of meerdere overeenkomsten. Samenwerking moet leiden tot minder kosten, minder kwetsbaarheid, meer kwaliteit en meer klantgerichtheid, de zogenaamde 4 K's.

Voor WL wordt het beheer en onderhoud verzorgd van de in noordelijk Limburg gelegen gemalen en kunstwerken

Wat is er gedaan?

Planmatig onderhoud is uitgevoerd gericht op verlenging van de levensduur van onze infrastructuur. Het planmatig onderhoud wordt per locatie zoveel mogelijk gebundeld. Deze werkwijze heeft geleid tot een duidelijke daling van het aantal storingen (40% sinds 2009) aan onze objecten en tot een efficiëntere inzet van monteurs. De filosofie van planmatig levensduur verlengend onderhoud wordt ook gehanteerd bij werkzaamheden aan klantobjecten. Ook daar is een dalende trend van het aantal storingen vanaf 2009.

WBL vaart een koers gericht op het omvormen van de huidige zeer robuuste infrastructuur naar installaties gebaseerd op het Verdygo-concept: een bouwconcept voor zuiveringsinstallaties dat onder andere de mogelijkheid biedt om sneller in te kunnen inspelen op innovatieve en/of klimatologische ontwikkelingen. Middels het project Asset Management wordt voor alle rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's), slibontwateringsinstallaties (SOL's), transportleidingen en gemalen de technische staat en de restlevensduur in kaart gebracht evenals de te verwachten investeringen en het onderhoud tot het einde van de levensduur van de installatie. In 2017 is gewerkt aan de RWZI Roermond.

De werkwijze die WBL hanteert voor het in kaart brengen van de onderhoudstoestand en restlevensduur van ons transportstelsel wordt ook gehanteerd voor het gemeentelijk rioleringsstelsel. Mede in dit kader is in 2017 een bijdrage geleverd aan een inspectietool, waarmee de toestand van een leiding beter bepaald kan worden (Wetsus-project).

Door het tonen van expertise laten we zien een interessante samenwerkingspartner te zijn voor gemeenten. Naast de taken beheer en onderhoud gemalen, meten monitoren rekenen, is relevant dat door een aantal gemeenten is verzocht om ondersteuning bij het opstellen van het BRP voor deze gemeenten. De gemeente Weert heeft tevens samenwerking gezocht voor het uitvoeren van vervangingsinvesteringen (renovatie (mini)gemalen) voor de gemeente Weert.

Met Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) werken we op diverse taakvelden samen. Het doel van deze samenwerking is het versterken van de bedrijfsvoering van beide organisaties middels kostenvermindering, delen van kennis en vermindering van kwetsbaarheid.

Samenwerking met WML vindt onder andere plaats op de volgende gebieden:

- Coördinatie Klic-meldingen
- Aanbesteding en uitvoering van groenonderhoud
- Implementatie Barometer Duurzaamterreinbeheer
- Uitwisseling elektrotechnische monteurs
- Kennisuitwisseling Asset management
- Kennisuitwisseling planning & controlcyclus
- Onderzoek verwijdering medicijnresten
- Onderzoek gemeenschappelijk bezoekerscentrum

Als erkend leerbedrijf hebben wij meerdere leerlingen, die op verschillend niveau een technische opleiding volgen, een leerzame stageplek geboden.

3.2 Operations, Product- en Procesontwikkeling, IT

unit OPPIT	2017	2016	Norm 2017
Zuivering (in %)			
- Fosfaat-verwijdering	87%	85%	nvt
- Stikstof-verwijdering	81%	78%	nvt
- aantal zuiveringen die voldoen aan de individuele normen per zuivering	17	17	17
Afzet van slib			
- afzet gedroogd slib naar ENCI (ton korrel)	11.445	14.250	14.250
- afzet ontwaterd slib (ton ontwaterd slib)	58.262	48.568	48.568
Duurzaamheid			
- duurzaam energie terugwinnen	* (1)	28,7%	29,5%
Klachten			
- aantal externe klachten Transport	1	4	18
- aantal externe klachten RWZI	5	18	
Calamiteiten			
- storing bedrijfsvoering opgeschaald naar calamiteit	1	0	0
- informatieveiligheid opgeschaald naar calamiteit	0	0	0
Samenwerking			
- leververplichting gedroogd slib Enci	83%	90%	90%

¹⁾ percentage is van ultimo 2016; percentage 2017 wordt bekend april 2018

Wat is er bereikt?

De bedrijfsvoering van de installaties gericht op transport en zuiveren van afvalwater en vervolgens de verwerking en de afzet van slib, heeft zodanig plaatsgevonden dat voldaan is aan de gestelde individuele zuiveringsnormen voor de 17 zuiveringsinstallaties.

Op een aantal locaties zijn overschrijdingen opgetreden door slibuitspoelingen en gemeld aan het bevoegd gezag, echter deze zijn door het bevoegd gezag niet geoormerkt als overtredingen.

Na het zuiveren van afvalwater blijft slib als een restproduct over. Dit restproduct bevat een hoeveelheid energie die middels een gistingsproces wordt omgezet in biogas. Het biogas wordt onder andere gebruikt voor de aandrijving van biogasmotoren waar met behulp van een warmtekrachtkoppeling elektriciteit wordt opgewekt. In 2017 is ongeveer evenveel energie opgewekt als in 2016 (het percentage 2017 wordt bekend april 2018). Deze opwekking van energie draagt bij aan het behalen van onze duurzaamheidsafspraken (MJA); doelstelling is 40% eigen opwekking van energie in 2020. Daartoe is in 2017 besloten tot de realisatie van 33.000 zonnepanelen en de realisatie van een slibvergistingsinstallatie op rwzi Hoensbroek. De plaatsing van zonnepanelen op kantoorgebouw Roermond is in 2017 gerealiseerd. De realisatie van de overige zonnepanelen en de slibvergistingsinstallatie loopt t/m 2019. Vanaf 2020 wordt dan 47% van de eigen energiebehoefte zelf opgewekt.

Slib wordt ingedikt en verder behandeld op een van de 7 ontwateringlocaties. Circa 41% van het ontwaterde slib is vervolgens gedroogd in de slibdrooginstallatie Susteren en afgezet als korrels

gedroogd slib. Het overige deel van het ontwaterde slib is afgezet naar een verbrandingsinstallatie. In 2017 hebben we minder slib gedroogd en afgezet als korrel dan begroot als gevolg van storingen van de drooginstallatie. Hierdoor is meer slib afgezet naar de verbrandingsinstallatie. De verminderde afzet van korrel gedroogd slib is afgestemd met de verwerker van dit slib met als gevolg dat de verminderde aanvoer van het gedroogde materiaal voor de verwerker niet tot problemen heeft geleid.

Wat is er gedaan?

Evaluatie van de wijze van het verwerken en afzetten van slib heeft geleid tot besluit in 2017 om de droger Susteren langer open te houden (minimaal 5 jaar) en de droogcapaciteit te vergroten tot circa 75% van de hoeveelheid ontwaterd slib, waardoor er minder ontwaterd slib extern behoeft te worden afgezet.

De kwaliteit van de bedrijfsvoering is verhoogd door optimalisatie van procesmanagement, waarbij het volgen en analyseren van trends wordt gebruikt om afwijkingen in het verloop van processen eerder te herkennen, daarop in te spelen en te kunnen sturen. De implementatie in 2017 is gepaard gegaan met tijdelijke inzet van extra inhuurkrachten.

Parallel aan de optimalisatie van procesmanagement is veel tijd besteed aan het verhogen van het kennisniveau van Bedrijfsvoering. Net als in 2016 wordt hiervoor de methodiek gebruikt die met VAPRO is ontwikkeld.

Het WBL blijft stappen zetten en onderzoek verrichten met betrekking tot het verduurzamen en verbeteren van de primaire processen, om aan gestelde normen en wetgeving te voldoen, de netto kosten laag te houden en processen efficiënt en effectief te laten verlopen. Om dit doel te bereiken zien we innovatie als een belangrijke pijler.

Op dit vlak zijn in 2017 bijvoorbeeld onderzoeken verricht naar het verwijderen van “nieuwe stoffen” als medicijnresten, onderzoek naar een andere manier van zuiveren, onderzoek naar toepassen en gebruiken van nieuwe monitoringstechniek of het genereren en beheren van informatie bij dienstverlening of samenwerkingsprojecten. Het terugwinnen van warmte uit afvalwater en energiebesparingsmogelijkheden op rwzi's.

Door WBL zijn stappen gezet richting het meer digitaal werken. Daartoe is onder andere 'SharePoint' als platform geïntroduceerd om dit te faciliteren. De hieraan verbonden optimalisatie van de IT-functie heeft geleid tot het samenvoegen van de IT gerelateerde functies in 1 team en tot het verbeteren van de IT werkprocessen. Daardoor is de IT-functie meer klaar voor de toekomst en kan deze beter inspelen op nieuwe ontwikkelingen / innovatie. Hierbij zal technisch beheer steeds meer plaats zal maken voor regisseren van beheer en komen tot informatiemanagement in plaats van technisch beheer.

In het kader van samenwerking met WML is in 2017 ook de verkenning voor samenwerking op ICT vlak gestart. Vanuit procesautomatisering is vanwege het aflopen van contracten, aanbesteding van beheer van Wauter (het centrale procesautomatiseringssysteem waarmee alle zuiveringsinstallaties en gemalen vanuit de centrale regelkamer worden bediend en bestuurd) voor WBL noodzakelijk. WBL pakt de aanbesteding op een zodanige wijze aan dat er opties ontstaan om verdergaande samenwerking met WML mogelijk te maken.

3.3 Human Resource Management

unit HRM	2017	2016	Norm 2017
Formatie (WBL Totaal)			
- vaste bezetting in fte (per 31-12)	147,7	142,3	157,8
- inhuur personeel in fte (per 31-12)	42,9	37,4	
Ziekteverzuim (WBL Totaal)			
- t.o.v. Verbaannorm	6,2%	6,1%	4,1%
Verzuim-% kort (1-7 dagen)	1,5%	1,5%	
Verzuim% middellang (8-42 dagen)	1,3%	1,3%	
Verzuim-% lang (> 42 dagen)	3,4%	3,3%	

Wat is er bereikt?

Human Resource Management

Het gemiddelde ziekteverzuim in 2017 bedraagt 6,2% en is hoger dan genormeerd 4,1% (Verbaannorm). Het kortdurend (1,5%) en middellang ziekteverzuim (1,3%) is vergelijkbaar met vorig jaar. Het hoger dan genormeerd ziekteverzuim in 2017 wordt vooral veroorzaakt door een hoog aantal langdurig zieken (> 42 dagen). Het langdurig ziekteverzuim bedraagt in 2017 3,4%.

De prognose is dat het aantal langdurig zieken verder zal afnemen. Deze dalende trend is in 2017 zichtbaar in het totale ziekteverzuimpercentage, dat per kwartaal daalt.

Er zijn in 2017 meerdere trajecten doorlopen die als externe advisering waren begroot maar waaraan middels externe inhuur (personeelslasten) uitvoering is gegeven.

Op het gebied van kwaliteit van management is een verdiepingsslag gerealiseerd, middels persoonlijke coaching, als vervolg op het Management Development Programma. Deze verdiepingsslag zorgt voor borging van de belangrijke High Performance Organisatie (HPO) pijler op het gebied van kwaliteit van management.

De introductie van een vitaliteitsprogramma heeft ertoe bijgedragen dat het WBL een hogere (verbeterde) score heeft gerealiseerd voor Leefstijl (BRAVO aspecten: Beweging, Roken, Alcohol, Voeding en Ontspanning) in vergelijking tot het PMO van 2015. Dit blijkt uit het Periodiek Medisch Onderzoek (PMO) van eind 2017. Dit is een belangrijk positief resultaat omdat het onderdeel Leefstijl invloed heeft op het werkvermogen van medewerkers.

Facilitaire dienstverlening

Begin 2017 is gestart met de verbouwing van het kantoorgebouw in Roermond. Vanaf september is de verbouwing van het kantoorgebouw grotendeels gerealiseerd en konden de medewerkers van het WL conform planning worden gehuisvest in het kantoor te Roermond. Onderdeel van de verbouwing is dat diverse duurzaamheidsmaatregelen zijn genomen.

Ons bedrijfswagenpark is grotendeels vernieuwd, waarbij o.a. aandacht is besteed aan duurzaamheid.

Wat is er gedaan?

Human Resource Management

Naast operationele taken zoals personeelsadministratie draagt HRM bij aan de strategische ontwikkelingen van het bedrijf en legt een sterke basis op het gebied van strategische personeelsplanning en de ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid van mensen.

Vanuit deze taakstelling heeft HRM acties ingezet gericht op de ontwikkeling van de vereiste kennis en (gedrags)vaardigheden van mensen, het stimuleren van ondernemerschap als gedragscompetentie en het plaatsen van de juiste mensen op het juiste moment op de juiste plek.

Vanuit de unit HRM is sterk ingezet op verlaging van het ziekteverzuim en optimalisatie van het proces verzuimmanagement. Insteek is demedicalisering en een pro actieve rol van de arbeidsdeskundige bij de aanpak van het ziekteverzuim. De arbeidsdeskundige heeft de expertise op het gebied van re-integratie. Hij kan de juiste vertaling maken van de (fysieke en mentale) mogelijkheden naar de concrete werksituatie. De arbeidsdeskundige vervult een coachende en faciliterende rol voor leidinggevende en/of medewerker gericht op een voorspoedig duurzaam herstel.

Ter uitwerking van een activerend personeelsbeleid en de duurzame inzetbaarheid van mensen heeft in 2017 een uitgebreid PMO plaatsgevonden. Ook is er een vitaliteitprogramma en een vitaliteitgids geïntroduceerd. Daarnaast is in samenwerking met het WL en in samenspraak met de lokale commissie voor het Georganiseerd Overleg de regeling duurzaam doorwerken (generatiepactregeling) opgesteld en door het Algemeen Bestuur vastgesteld.

In samenwerking met Soapbox is verdere invulling gegeven aan het imago-traject van WBL als aantrekkelijke werkgever, om jonge talenten te kunnen aantrekken onder de titel: 'Meet the Youngsters'. In dit kader zijn o.a. diverse activiteiten georganiseerd, zoals College Tours en een Innovation Challenge programma.

In het kader van verdere verbetering van de HR informatievoorziening en van de interne processen is gewerkt aan een verdere digitalisering van de HR backoffice en is het HR beleid verder afgestemd op de HR werkprocessen en gangbare praktijksituaties.

Facilitaire dienstverlening

Bij het taakveld facilitair blijft de focus gericht op een verdergaande ontlasting en ontzorging van de operationele businessunits BRO en OPPIT door middel van centralisering van operationele taken bij het taakveld facilitair.

3.4 Financiën, Planning, Concerncontrol

unit FPC	2017	2016	Norm 2017
Duurzaamheid			
- duurzame inkoop	100%	100%	100%
Treasury			
- schatkistbankieren boven drempelbedrag	n.v.t.	n.v.t.	> € 558.000
- 'rood' stand tov kasgeldlimiet	-/- € 2,9 mln.	-/- € 9,4 mln.	-/- € 17,4 mln
- renterisico (realisatie = ruimte tov norm)	€ 1,47 mln	€ 5,4 mln	€ 21,9 mln
- tijdelijke kortlopende kasgeldleningen	5 keer voor totaal € 33 mln	7 keer voor totaal € 58 mln	n.v.t.
- afgesloten langlopende lening	1 lening voor totaal € 15 mln.	2 leningen voor totaal € 85 mln	=< € 17,2 mln

Wat is er bereikt?

Inkoop en aanbesteding heeft volgens de richtlijn voor 100% duurzaam inkopen plaatsgevonden. Ook heeft er in 2017 geen onrechtmatige aanbesteding plaatsgevonden.

Qua financieringsregels is in 2017 geen gebruik gemaakt van de regeling schatkistbankieren aangezien binnen de geldende regels en kaders gebruik is gemaakt de mogelijkheid om de geldbehoefte deels af te dekken middels kasgeldleningen. Bijkomend voordeel van het aantrekken van kasgeldleningen was de negatieve rente op dit product waardoor het aantrekken van deze leningen in 2017 een rentebaait van € 9.000 heeft opgeleverd.

Gedurende 2017 is op geen enkel moment de kasgeldlimiet overschreden.

In 2017 is in december één nieuwe langlopende lening afgesloten van € 15 mln welke voorziet in de reguliere financieringsbehoefte; deze behoefte is op jaarbasis € 2,2 mln lager dan geprognosticeerd.

De reguliere producten volgens de planning en controlcyclus zijn tijdig opgesteld en afgehandeld (bijvoorbeeld meerjarenraming en begroting 2018, jaarrekening 2016, e.d.). Dat geldt ook voor het opleveren van de jaarrekening van Verdygo BV over het verlengde boekjaar 2015-2016.

Wat is er gedaan?

Met als motto "Flexibel als het kan, standvastig als het moet" wordt zo efficiënt en effectief mogelijk uitvoering gegeven aan de opgedragen taken en wordt het bestuur, management en de organisatie zo optimaal mogelijk ondersteund bij de beheersing van bedrijfsvoeringprocessen.

Opstellen en actualiseren van de te hanteren uitgangpunten bij de meerjarenraming 2019, waarbij de opzet en indeling van het boekwerk is gekanteld van een insteek op unitniveau naar een insteek

op basis van de vastgestelde strategische doelen en thema's inclusief de daaraan gekoppelde kritieke prestatie indicatoren.

Het streven naar een gestructureerde aansluiting vanuit missie/visie naar operationele activiteiten heeft zich in het verlengde hiervan vertaald naar daarvan afgeleide prestatiedoelen en prestatie-indicatoren en een aangepaste Marap-opzet.

De doorgevoerde verdere professionalisering van inkoop- en aanbesteding heeft geleid tot beter kunnen sturen op benodigde capaciteit en prioritering van op te pakken aanbestedingstrajecten. Daarnaast is de ondersteuning van het decentraal belegde contractmanagement verbeterd middels het opnemen van de gewenste functionaliteit in pakket Maximo.

In 2017 is ingezet op het ontwikkelen van een geautomatiseerde afhandeling van de verantwoordingscyclus bij inkoop en aanbesteding vanuit de units. Deze faciliteit is in einde 2017 voor 90% gereed.

3.5 Bestuurs- en Directieondersteuning en Programmamanagement

Wat is er bereikt?

WBL is onder andere via BDP op diverse wijzen betrokken bij de verdere verkenning naar samenwerkingen in de waterketen.

Via BDP blijft WBL aangehaakt en draagt bij aan landelijke activiteiten, Unie commissies en benchmarks op het gebied van duurzaamheid (energie-neutraliteit, circulaire economie, Duurzaam GWW, maatschappelijk verantwoord inkopen, etc.) en waterkwaliteit (o.a. medicijnresten verwijdering en technologische innovaties).

De High Level Structure (HLS) is de nieuwe standaard voor de ISO-certificering. In 2017 heeft WBL het systeem aangepast. Het resultaat is dat we opnieuw voor een periode van 3 jaar gecertificeerd zijn mits we blijven voldoen aan de jaarlijkse controle-audits.

De risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) is in 2017 volledig vernieuwd. Alle zuiveringen, gemalen en de kantoorlocatie zijn daarin meegenomen. Op basis van de inventarisatie is een evaluatie uitgevoerd. De evaluatie is door vertaald naar het wettelijk verplicht plan van aanpak. De uitwerking van het plan van aanpak krijgt gestalte in 2018 en 2019.

WBL beschikt met ingang van 2017 over een milieuaspectenregister. Hierin worden activiteiten van een RWZI gekoppeld aan wet- en regelgeving, risico's en de waarschijnlijkheid dat deze risico's optreden. Risicovolle activiteiten en omstandigheden zijn op deze manier in kaart gebracht en vervolgmaatregelen zijn bepaald.

De Website van WBL en de nieuwe vormgeving van intranet zijn gereed.

Wat is er gedaan?

Bestuurs-, Directieondersteuning en Programmamanagement (BDP) draagt vanuit inzicht in maatschappelijke ontwikkelingen en in contact met (externe en interne) stakeholders en deskundigen bij aan het vormgeven en het bewaken van de strategische koers van onze organisatie. BDP ondersteunt het Algemeen Bestuur en de directie bij het nemen van de noodzakelijke besluiten om de strategische koers te vormen en te realiseren.

BDP ontwikkelt en implementeert de noodzakelijke hulpmiddelen, organisatorische veranderingen, methodieken en besturingssystemen op het gebied van directie-ondersteuning, veiligheid en Kwaliteit, Arbeid en Milieu (KAM), interne en externe communicatie, strategische advisering programmamanagement en juridische ondersteuning.

BDP heeft, in samenwerking met OPPIT, de regie genomen om een nadere koers te bepalen om invulling te kunnen geven aan de bestuurlijke ambitie richting energieneutraliteit.

Op basis van de door het Algemeen Bestuur WL vastgestelde Toekomstvisie Waterzuiveren en waterketen 2030 is gestart met het in beeld brengen welke investeringen en organisatorische

aanpassingen nodig zijn om invulling te kunnen geven aan deze toekomstvisie (operatie waterkracht).

Juridische ondersteuning is geleverd bij inkoop en aanbesteding, eigendomssituatie WBL assets, opstellen klachtenregeling en afhandeling klachten.

De waterschappen bevorderen veilig werken, duurzame inzetbaarheid en het voldoen aan wetgeving door het opstellen van Arbo catalogi. WBL geeft invulling aan Arbo catalogi door ze in te zetten als norm voor het uitvoeren van werkzaamheden. Het gebruik van Arbo catalogi krijgt borging door koppeling aan de RI&E.

In 2017 zijn door BDP 100 excursies op de zuiveringen gecoördineerd en begeleid.

Eenmaal per twee jaar wordt een "Open dag" georganiseerd door WBL. In 2017 is de open dag georganiseerd op de locaties Roermond en Simpelveld. In totaal mochten we zo'n 1.500 bezoekers ontvangen.

Implementatie met betrekking tot social media is doorgevoerd, inclusief het opstarten van Instagram.

Er is ingezet op effectieve interne en externe communicatie. Voorbeelden zijn uitvoering geven aan projectcommunicatie (onder meer zonnepanelen, Verdygo en toegangsbeleid), opstellen van nieuwbrieven en bedrijfsblad en opzetten van wervingscampagnes.

Samenwerken in en opzetten van de Water Innovation Challenge.

3.6 Bestuur, Directie en Bovenformatief

Positionering Bestuur en Directie

Het Dagelijks Bestuur van het WBL bestaat in 2017 uit 3 onbezoldigde bestuursleden afgevaardigd door het WL. Het Algemeen Bestuur bestaat uit de leden van het Dagelijks Bestuur aangevuld met vier leden uit het Algemeen Bestuur van WL. De Directeur van het Waterschapsbedrijf is belast met de dagelijkse aansturing.

Positionering Bovenformatief

De organisatorische ontwikkelingen sedert de oprichting van het Waterschapsbedrijf hebben het nut en de benodigde flexibiliteit aangetoond van een afzonderlijk budget voor Bovenformatief (betreft medewerker(s) die buiten de reguliere formatie zijn geplaatst. Deze worden belast met specifiek benoemde activiteiten met een tijdelijk karakter). In het afgelopen jaar heeft de bezetting van de Bovenformatief bestaan uit 1 persoon.

3.7 Netto Kosten van de Programma's

Verschil met de Begroting 2017

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Realisatie Lasten	Realisatie Baten	Realisatie Netto kosten	Begroot Netto kosten	Verschil	
Totaal WBL	73.013	73.045	-32	0	-32	
Kapitaallasten	28.498	246	28.251	28.236	15	0,1%
Bijdrage waterschap	0	69.114	-69.114	-69.114	0	0,0%
Totaal units	44.515	3.684	40.831	40.878	-47	-0,1%
Bouw, Renovatie en Onderhoud	14.075	2.817	11.258	11.456	-198	-1,7%
Operations, Product- en Procesontwikkeling, IT	23.264	191	23.074	22.935	139	0,6%
HRM	3.617	669	2.948	2.876	72	2,5%
Financiën, Planning, Concerncontrol	1.193	7	1.186	1.214	-28	-2,3%
Directie	243	0	243	259	-16	-6,2%
Bestuurs-, Directieondersteuning en Programmamanagement	1.911	0	1.911	1.932	-21	-1,1%
Bestuur	124	0	124	110	14	12,7%
Bovenformatief	87	0	87	96	-9	-9,4%

Bij de managementrapportage aan het bestuur wordt voor rapportage een afwijking van de netto kosten van meer dan 5% in combinatie met een afwijking groter dan € 100.000 aangehouden. Uit bovenstaande opstelling blijkt dat die afwijking bij geen van de programma's is opgetreden. De overschrijding in absolute zin bij Operations, Product- en Procesontwikkeling, IT is veroorzaakt door extra kosten voor transport en afzet van slib door de lagere productiviteit van de slibdroger. Deze overschrijding wordt gecompenseerd door de onderschrijdingen bij de andere programma's met name bij Bouw, Renovatie en Onderhoud.

Per saldo is op de programma's een resultaat behaald van € 47.231. Doordat op de kapitaallasten een beperkt negatief resultaat is behaald van € 15.206 leidt dat op WBL-niveau tot een resultaat van € 32.025.

Verschil met de Rekening 2016

(bedragen x € 1.000)	Jaar- rekening 2017	Jaar- rekening 2016	Verschil
NETTO KOSTEN			
Bouwen, Renoveren, Onderhoud	11.258	10.776	482
Operations, Product-, Procesontwikkeling, IT	23.074	21.987	1.087
Human Resource Management	2.948	2.420	528
Financiën, Planning, Concerncontrol	1.186	1.135	51
Bestuur-, Directieondersteuning, Programmamanagement	1.911	1.987	-76
Directie	243	312	-69
Bestuur	124	73	51
Bovenformatief	87	84	3
Post onvoorzien - bevoegdheid directie	0	0	0
Totaal Netto Bedrijfsvoering	40.831	38.773	2.058
Totaal Netto Kapitaallasten	28.251	31.304	-3.053
Totaal NETTO KOSTEN	69.082	70.077	-995
Bijdrage Waterschap	69.114	71.535	-2.421
Resultaat	32	1.458	-1.426

Bij vergelijking met de cijfers van 2016 blijkt dat de gestegen netto bedrijfsvoeringkosten meer dan gecompenseerd worden door de lagere netto kapitaallasten.

De hogere netto bedrijfsvoeringkosten zijn met name het gevolg van de extra kosten voor transport en afzet van slib door lagere productiviteit van de slibdroger, hogere kosten voor verbruik chemicaliën in verband met voldoen aan de KRW-eisen, hogere kosten door extra inzet personeel van derden voor vervanging langdurig zieken en voor specifieke expertise, met name bij Bouw, Renovatie en Onderhoud en bij Human Resource Management. Hier tegenover staan lagere kosten energieverbruik als gevolg van de lagere bedrijfstijd van de slibdroger en door minder gebruik kantoorgebouw Roermond door verbouwing in 2017.

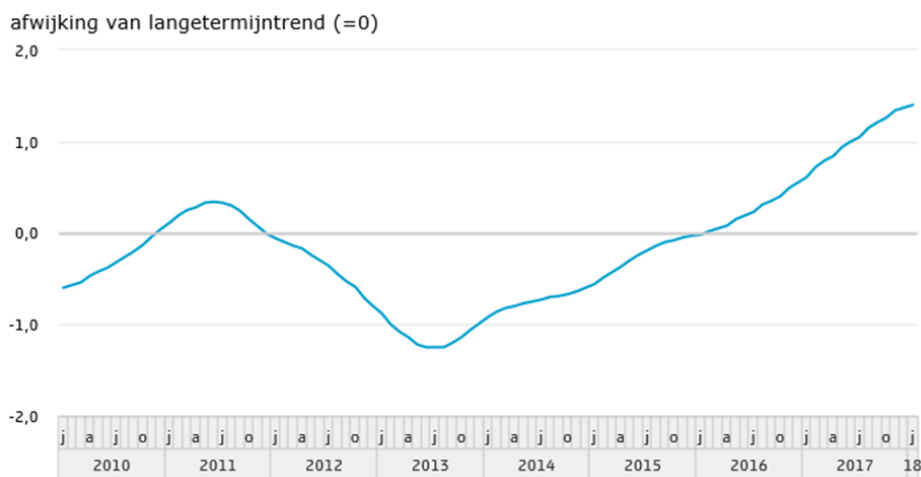
De rentelasten 2017 zijn € 3,05 lager dan de rentelasten in 2016 hetgeen wordt verklaard door de in 2016 betaalde agio ad € 3,5 mln als onderdeel van de herstructurering van de leningenportefeuille, hetgeen heeft geleid tot structureel lagere rentekosten. Daarnaast zijn de rentelasten lager dan in 2016 door het lage rentetarief op de eind 2017 aangetrokken lening. Tegenover de lagere rentelasten staat een toename van de afschrijvingskosten met € 1,48 mln als gevolg van het gerealiseerde investeringsprogramma.

4 De Financiering (treasury)

4.1 Financieringsstatuut

Met ingang van 2009 zijn wijzigingen opgetreden in de Wet FIDO (financiering decentrale overheden) en in de RUDDO (regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden). Voor het WBL was dit in 2010 reden om een nieuw financieringsstatuut op te stellen, gebaseerd op het landelijke concept-model. Het statuut is afgestemd op het vigerende delegatiebesluit van het Algemeen Bestuur en op de daarvan afgeleide mandaatbesluiten en wordt met dit statuut een nadere invulling gegeven aan de uitoefening van de financieringsfunctie (opgedragen aan het Dagelijks Bestuur bij "Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschapsbedrijf Limburg"). De treasuryparagraaf van de Jaarrekening wordt gebruikt om de uitvoering te toetsen. De treasuryparagraaf kent een aantal voorgeschreven onderwerpen. In 2017 heeft een herbeoordeling plaatsgevonden van het vigerende financieringsstatuut (Besluit Algemeen bestuur 8-12-2010); de daaruit volgende wijzigingen hebben 1-1-2018 als ingangsdatum.

4.2 Algemene externe ontwikkelingen

(Bron: de conjunctuurklokindicator, CBS)

De Conjunctuurklok is een hulpmiddel voor het bepalen van de stand en het verloop van de Nederlandse conjunctuur. In de conjunctuurklok komt vrijwel alle belangrijke economische informatie samen die CBS publiceert. De grafiek geeft de afwijking ten opzichte van de lange termijn trend (= de 0-lijn) weer en toont aan dat de verbeterde economische situatie sinds 2013 zich nagenoeg onveranderd ook in 2017 heeft doorgezet.

4.3 De ontwikkeling in de financierings-, beleggings- en vermogensbehoefte

In de begroting 2017 van het WBL werd een financieringsbehoefte berekend van € 17,2 mln, te financieren middels één of meerdere langlopende geldleningen tegen een verwacht renteniveau van 3,0%. Navolgend overzicht toont aan hoe de financieringsbehoefte zich in werkelijkheid ontwikkelde.

(x € 1 mln.)	begroot	realisatie
Investeringen	21,4	19,3
Aflossingen	19,4	13,5
Afschrijvingen	-23,6	-23,8
Kapitaalbehoefte	17,2	9,0

Ter dekking van de kapitaalbehoefte is per 15 december 2017 een lening ad € 15 mln aangetrokken tegen 1,08% rente met een looptijd van 20 jaar en lineair af te lossen.

De reguliere investeringen waren in 2017 € 2,1 mln lager dan oorspronkelijk geraamd. Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.4.

4.4 De ontwikkeling van de renterisiconorm en de kasgeldlimiet

De regels voor een juiste toepassing van het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido). Deze wet heeft als doel een solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden te bevorderen en in stand te houden.

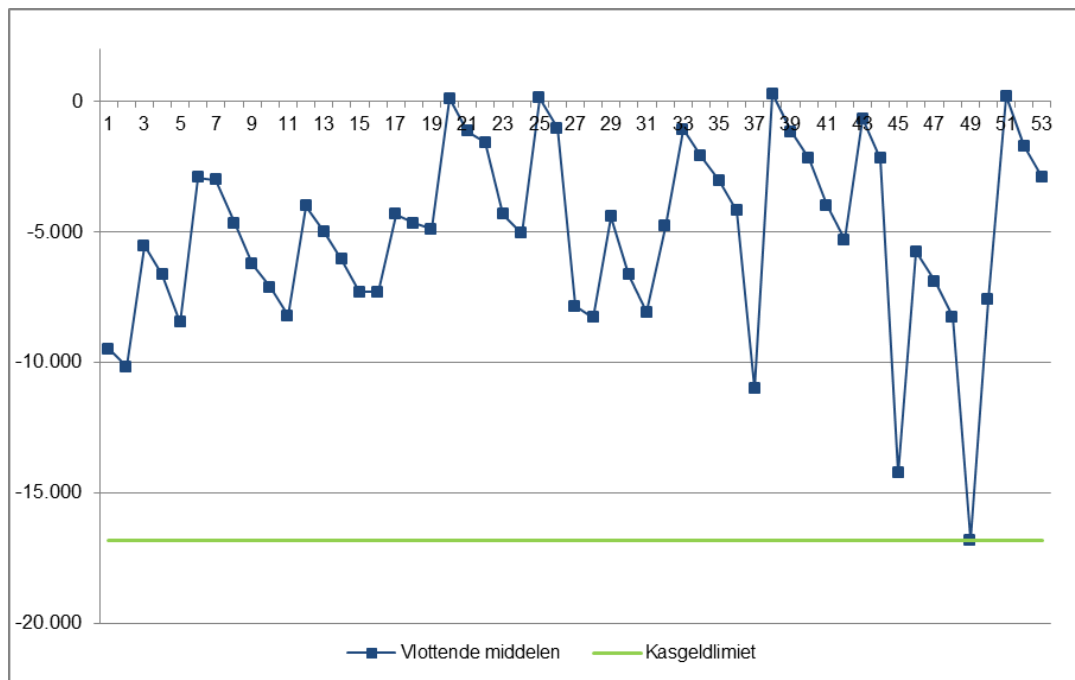
Om deze doelstellingen te kunnen toetsen hanteert de wet twee instrumenten:

1. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering van de vaste schuld te beheersen. Hoe meer de aflossingen van vaste geldleningen in de tijd gespreid zijn, hoe minder kwetsbaar de organisatie is voor renteschokken bij herfinanciering. In de gewijzigde wet FIDO wordt de renterisiconorm als een percentage van de omzet gedefinieerd: het totaal van verplichte aflossingen en renteherzieningen mag niet meer bedragen dan 30% van het begrotingstotaal bij aanvang van betreffend jaar. Het WBL beperkt het renterisico door tenminste 1x per jaar vaste geldleningen op te nemen met een lineair aflossingsregime.
2. Bij de kasgeldlimiet gaat het juist om het inperken van renterisico's op korte schulden. De voor het WBL toegestane netto korte schuld als gemiddelde per kwartaal bedraagt maximaal 23% van het begrotingstotaal.

Begrotingstotaal	73,1
Renterisico	
-norm (30 %)	21,9
-aflossingen	13,5
Kasgeldlimiet	
-norm (23 %)	-16,8
-maximaal tekort (zie grafiek)	-16,8
(bedragen x € 1.mln.)	

Bovenstaand overzicht toont aan dat het WBL in 2017 zowel bij het renterisico als bij de kasgeldlimiet binnen de norm is gebleven.

Grafische weergave ontwikkeling van vlottende schulden / middelen (per week x € 1.000)

In 2017 heeft het WBL een vijftal kortlopende kasgeldleningen afgesloten:

Kasgeldleningen in 2017	
Bedrag in €	Periode
6.000.000	16-1 t/m 16-2
6.000.000	3-8 t/m 4-9
6.000.000	13-9 t/m 13-10
5.000.000	13-10 t/m 13-11
10.000.000	5-12 t/m 12-12

Deze leningen, die passen binnen het vigerende treasurybeleid en de daarin afgesproken normen, hebben in 2017 geleid tot een rentebaai van ca. € 8,5k. In bovenstaande grafiek zijn de data van aantrekken/aflossen van deze kasgeldleningen duidelijk te herkennen. Dat geldt tevens voor de medio december aangetrokken vaste geldlening ad € 15 mln.

4.5 Relatie rentevisie en liquiditeitsbeheer

De hiervoor weergegeven grafiek toont aan dat het rekening-courantsaldo gedurende nagenoeg het gehele jaar 2017 negatief is geweest, maar steeds binnen de norm ad - € 16,8 mln van de kasgeldlimiet. De laatste jaren wordt een negatief saldo als acceptabel beschouwd. Reden daarvoor is dat de aan 'rood staan' verbonden rentelasten minimaal zijn en, in geval van de kasgeldleningen, zelfs tot rentebaten heeft geleid.

Renteniveau (cijfers NWB) per financieringsvorm	Rekening- courant	Lening 10 jr lineair	Lening 20 jr lineair
per 01-01-2017	0,10%	0,73%	1,36%
per 01-04-2017	0,10%	0,79%	1,46%
per 01-07-2017	0,10%	0,73%	1,34%
per 01-10-2017	0,10%	0,85%	1,48%
per 31-12-2017	0,10%	0,79%	1,32%

Het overzicht toont aan dat de lage rentetarieven in 2017 min of meer op hetzelfde niveau zijn gebleven. Het WBL heeft de laatste jaren geen deposito's uitgezet. Voor het uitzetten van deposito's zijn binnen het WBL strikte protocollen van kracht. Het betalingsverkeer door het WBL is vergaand gedigitaliseerd, zodat de geldstromen nagenoeg volledig "online" wordt afgewikkeld.

4.6 Schatkistbankieren

Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. De verplichting tot schatkistbankieren is voor decentrale overheden geregeld in de wet Fido. Met ingang van boekjaar 2014 geldt tevens de verplichting om in de jaarrekening verantwoording af te leggen over schatkistbankieren. Schatkistbankieren houdt in dat decentrale overheden middelen die zij tijdelijk niet voor hun publieke taken nodig hebben en voor zover die een drempelbedrag, zijnde 0,75% van de bruto-exploitatiekosten uit de begroting, te boven gaan in de schatkist aanhouden. Uit bijgevoegd overzicht blijkt dat WBL in 2017 geen overschrijdingen van de drempelbedragen heeft laten ontstaan en dus aan de regelgeving inzake schatkistbankieren heeft voldaan

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)				
Verslagjaar: 2017				
(1)	Drempelbedrag	558		
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3
		Kwartaal 4		
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	5	22
		255		
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	558	553	536
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag				
Verslagjaar				
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	74.397		
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	74.397		
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-		
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	558		
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
Kwartaal 1				
Kwartaal 2				
Kwartaal 3				
Kwartaal 4				
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	-	482	1.985
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	5	22
				255

4.7 De waterschapsfinanciering

Langlopende geldleningen worden in de regel alleen dan afgesloten als dat past binnen de lange termijn financieringsbehoefte. De keuze voor een lineair aflossingsregime en niet voor bijvoorbeeld fixe-leningen leidt vanzelf tot een gespreide herfinanciering en vermijdt grote renteschokken. Traditioneel wordt het grootste deel van de WBL-activa met lang vreemd vermogen gefinancierd. In 2017 is het aandeel langlopende schuld met ca. 3 % toegenomen.

Onderstaand schema toont hoe de vaste activa per ultimo 2017 zijn gefinancierd.

Financieringswijze	per 31-12-2017	per 01-01-2017
Totaal Activa (bedragen x 1.000)	€197.165	€201.062
Eigen vermogen	€2.732	€4.158
	1,4%	2,1%
Voorzieningen	€189	€142
	0,1%	0,1%
Langlopende schuld	€168.139	€166.561
	85,3%	82,8%
Kortlopende schuld	€26.105	€30.201
	13,2%	15,0%

Het totaal van de activa is in 2017 met 1,9 % afgenomen. Het eigen vermogen van het WBL ultimo 2017 bestaat uit een Algemene reserve van € 2,7 mln en een positief exploitatieresultaat van € 32.025. Aan de hoogte van het eigen vermogen van het WBL zijn voorwaarden verbonden; zie hierna onder “weerstandvermogen”.

4.8 Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen bestaat uit de relatie tussen de middelen en mogelijkheden, waarover de organisatie beschikt of kan beschikken, om niet begrote kosten te dekken én alle risico's af te dekken waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Gezien de garantiestelling van de moeder, Waterschap Limburg, heeft WBL één algemene reserve nodig. Deze algemene reserve biedt financiële draagkracht ter dekking van de geïntariseerde risico's (overeenkomstig AB besluit). De hoogte van de algemene reserve dient overeen te komen met het bedrag van de geïntariseerde risico's bij een veronderstelde kans van optreden van 10% voor de categorie middelgrote risico's. De geïntariseerde risico's worden regelmatig, doch minimaal 2-jaarlijks geëvalueerd en dientengevolge ook de benodigde hoogte van de algemene reserve. De laatste berekening van het financiële risico heeft in 2017 plaatsgevonden en sloot op € 2,7 mln. Op basis van deze uitkomst heeft het Algemeen Bestuur d.d. 20-12-2017 besloten om de hoogte van de algemene reserve te handhaven op € 2,7 mln.

4.9 EMU saldo

Achtergrond EMU-problematiek

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie en het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de EMU (Economische en Monetaire Unie), zijn in het Verdrag van Maastricht een aantal afspraken gemaakt. Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort (lees overheidstekort) van een lidstaat niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Het EMU-saldo is opgebouwd uit het totaal van het Rijk, de sociale fondsen, gemeenschappelijke regelingen en de decentrale overheden. Indien de overheden in een jaar meer uitgeven dan ontvangen (op kasbasis) is sprake van een negatief EMU-saldo. Op basis van de afspraken is de EMU-ruimte voor de decentrale overheden in 2017 bepaald op 0,3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Dat is minder dan in 2016 en voorgaande jaren, toen de ruimte nog 0,4% resp. 0,5% bedroeg.

Wet Hof

Europese afspraken over het beheersen van de EMU-saldi (voor begrotingstekort en schuld van de overheid) hebben ertoe geleid dat het Kabinet afspraken maakt met medeoverheden (provincies, gemeenten en waterschappen) met het oog op het Nederlandse EMU-saldo en deze in regelgeving vastlegt. Deze afspraken zijn in de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof) vormgegeven en bevat regels over de begrotingsdiscipline van Rijk en decentrale overheden. De Wet Hof is door de Tweede Kamer op 23 april 2013 vastgesteld en op 10 december 2013 aangenomen door de Eerste Kamer.

In de wet zijn o.a. de volgend afspraken verwerkt:

- Het Rijk stuurt alleen op het EMU-tekort voor alle decentrale overheden gezamenlijk (Provincies, Gemeenten en Waterschappen). Dit heeft tot voordeel dat hogere EMU-tekorten van de ene groep decentrale overheden in een bepaald jaar gecompenseerd kunnen worden door lagere tekorten of overschotten van andere groepen;
- De EMU-ruimte voor de decentrale overheden in 2017 bedraagt 0,3% van het BBP en wordt niet nader verdeeld over de individuele organisaties;
- Tot en met 2017 zullen geen sancties worden toegepast;
- De kern van de wet is bestuurlijk overleg waardoor een flexibel mechanisme is ontstaan. Alles is bespreekbaar in bestuurlijk overleg en de minister gaat ervan uit dat daarin altijd overeenstemming wordt bereikt. Pas als veelvuldig bestuurlijk overleg niet tot overeenstemming leidt zal de minister een voorgenomen besluit nemen die aan de Tweede Kamer worden voorgelegd.

Bij sturing op het EMU-saldo zijn voorbeelden van maatregelen voor de waterschappen onder meer:

- Terugbrengen investeringsniveau;
- Activerings-/afschrijvingstermijn verkorten.

EMU-saldo 2017

In de begroting en het jaarverslag dient het eigen EMU-saldo te worden opgenomen. De moeilijkheid is dat waterschappen, net zoals de andere decentrale overheden, een ander boekhoudstelsel gebruiken dan waarop het EMU-saldo is gebaseerd. De waterschappen hanteren het baten- en lastenstelsel, terwijl het EMU-saldo is gebaseerd op transactiestelsel (lees kasbasis). De informatie ten behoeve van het EMU-saldo moet dan ook een vertaalslag ondergaan. Verder geldt dat bij de waterschappen de investeringen grote invloed hebben op het EMU-saldo. Omdat het investeringsvolume van de waterschappen aanzienlijk is, hebben de waterschappen meestal een EMU-tekort. Over 2017 heeft het WBL met € 4,627 mln een positief EMU-saldo. Dit verschil is m.n. het gevolg van het lagere investeringsniveau ten opzichte van de afschrijvingen. In de BBVW is opgenomen dat in het jaarverslag een specificatie van het EMU-saldo dient te worden opgenomen van het verslagjaar, inclusief de begroting en gewijzigde begroting, en het vorig verslagjaar.

EMU-saldo				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Jaarrekening 2017	Bijgestelde begroting 2017	Oorspr. begroting 2017	Jaarrekening 2016
1 Exploitatiesaldo voor toevoeging/onttrekking aan reserves	32	0	0	1.458
2 Invloed investeringen (zie staat van vaste activa)				
-/- bruto-investeringsuitgaven	19.255	19.579	21.404	23.630
+ investeringssubsidies	0	0	0	276
+ verkoop materiële en immateriële activa				
+ afschrijvingen	23.803	23.804	23.643	22.326
3 Invloed voorzieningen				
+ toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	121	121	145	142
-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie				
-/- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	74	121	145	222
+ eventuele externe vermeerderingen van voorzieningen				
4 Invloed reserves				
-/- eventuele betalingen rechtstreeks uit reserves				
+ eventuele externe vermeerderingen van reserves				
5 Deelnemingen en aandelen				
+ boekverlies				
-/- boekwinst				
EMU-saldo	4.627	4.225	2.239	350

JAAARREKENING

2017

5 Uitgaven naar BBP-opzet

5.1 Kosten van de stafeenheden naar BBP-opzet

De stafunits Human Resource Management, Bestuurs- en Directieondersteuning en Programma's en Financiën, Planning, Concerncontrol verlenen ondersteunende werkzaamheden ten behoeve van de primaire taakonderdelen van de andere Units. De hieraan verbonden kosten worden via de ondersteunende beheerproducten doorbelast aan de afnemende units en vervolgens toegerekend aan de beleidsproducten volgens de BBP-opzet (Beleids- en BeheerProces) bij waterschappen.

5.2 Lasten na doorberekening van de kosten van overhead

Volg- nr.	Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2017	Bijgestelde begroting 2017	Oorspron- kelijke begroting 2017	Rekening 2016
1	Planvorming	505	572	410	423
11	Eigen plannen	505	572	410	423
2	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	69.250	69.090	68.990	70.208
21	Getransporteerd afvalwater	12.339	12.749	12.620	13.205
22	Gezuiverd afvalwater	39.253	38.656	39.262	40.204
23	Verwerkt slib	17.658	17.685	17.109	16.800
4	Beheersing van lozingen	374	400	385	383
41	WVO-vergunningen en meldingen	223	228	226	226
43	Rioleringsplannen en subsidies lozingen	152	172	158	157
6	Bestuur en externe communicatie	468	485	323	640
61	Bestuur	304	334	323	307
62	Externe communicatie	164	151	0	332
81	Dekkingsmiddelen	0	0	292	0
8101	Onvoorzien	0	0	292	0
0	Geactiveerde lasten	1.592	1.829	1.931	1.508
01	Geactiveerde lasten bouwprojecten	1.592	1.829	1.931	1.508
	Door baten gecompenseerde kosten van ondersteu- nende beheerproducten (reeds toegerekend)	824	820	793	817
	TOTAAL LASTEN	73.013	73.196	73.124	73.979
82	Exploitatieresultaat	32	0	0	1.458
	TOTAAL GENERAAL	73.045	73.196	73.124	75.437

5.3 Baten na doorberekening van de kosten van overhead

Volg-nr.	Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2017	Bijgestelde begroting 2017	Oorspron- kelijke begroting 2017	Rekening 2016
1	Planvorming	0	0	0	0
11	Eigen plannen	0	0	0	0
2	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	1.411	1.284	1.235	1.531
21	Getransporteerd afvalwater	1.073	956	849	1.136
22	Gezuiverd afvalwater	255	241	299	256
23	Verwerkt slib	83	87	87	139
4	Beheersing van lozingen	66	98	0	14
41	WVO-vergunningen en meldingen	0	0	0	0
43	Rioleringsplannen en subsidies lozingen	66	98	0	14
6	Bestuur en externe communicatie	38	50	50	32
61	Bestuur	38	50	50	32
62	Externe communicatie	0	0	0	0
81	Dekkingsmiddelen	69.114	69.114	69.114	71.535
8102	Mutatie algemene reserve	0	0	0	0
8103	Bijdrage van Waterschap	69.114	69.114	69.114	71.535
0	Geactiveerde lasten	1.592	1.829	1.931	1.508
7101	Geactiveerde lasten bouwprojecten	1.592	1.829	1.931	1.508
	Door baten gecompenseerde kosten van ondersteu- nende beheerproducten (reeds toegerekend)	824	820	793	817
	TOTAAL BATEN	73.045	73.196	73.124	75.437
82	Exploitatieresultaat				
	TOTAAL GENERAAL	73.045	73.196	73.124	75.437

6 Uitgaven naar Kostendragers en –soorten

6.1 Exploitatierekening 2017 totaal WBL

Waterschapsbedrijf Limburg (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2017	Bijgestelde begroting 2017	Oorspr. begroting 2017	Rekening 2016
LASTEN				
Rentelasten	4.695	4.833	5.494	9.255
Afschrijving	23.803	23.804	23.643	22.326
Totaal kapitaallasten	28.498	28.636	29.136	31.580
Salarissen	8.903	8.903	9.872	8.500
Sociale lasten	2.271	2.278	2.206	1.985
Overige personeelslasten	755	763	625	621
Personeel van derden	4.139	4.140	1.045	3.605
Voormalig personeel en bestuur	125	125	146	128
Totaal personeelslasten	16.193	16.210	13.893	14.840
Duurzame gebruiksgoederen	535	536	356	344
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	3.434	3.442	3.306	3.136
Energie	6.420	6.420	7.506	6.949
Huren en rechten	159	163	156	156
Verzekeringen	135	137	126	126
Belastingen	964	965	799	767
Onderhoud door derden	8.489	8.489	8.817	8.458
Overige diensten door derden	7.913	7.923	8.525	7.387
Totaal goederen en diensten van derden	28.048	28.075	29.592	27.324
Bijdrage aan bedrijven	0	0	0	0
Bijdragen aan overheden en overige	153	154	66	83
Bijdragen aan overigen	0	0	0	10
Totaal bijdragen aan derden	153	154	66	93
Toevoegingen aan voorzieningen	121	121	145	142
Onvoorzien	0	0	292	0
Totaal toevoegingen aan voorzieningen	121	121	437	142
TOTAAL LASTEN	73.013	73.196	73.124	73.979
BATEN				
Financiële baten	47	50	50	34
Personeelsbaten	41	40	0	51
Goederen en diensten aan derden	2.206	2.097	1.963	2.201
Bijdrage van derden	45	66	66	62
Interne verrekeningen	0	0	0	46
Geactiveerde lasten	1.392	1.479	1.581	1.265
Geactiveerde bouwrente	200	350	350	242
Onttrekking aan voorziening	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	3.930	4.082	4.010	3.901
TOTAAL NETTO KOSTEN	69.082	69.114	69.114	70.077
BIJDRAGE WATERSCHAP	69.114	69.114	69.114	71.535
RESULTAAT	32	0	0	1.458
PERSONEEL				
Aantal formatieplaatsen (fte's)	157,8	157,8	153,6	154,1
waarvan structureel bezet per ultimo (*)	147,7			143,4

(*) hiermee wordt aangeduid de per die datum structureel ingevulde formatie (vaste formatie + proeftijd-formatie + bovenformatief), dus niet de tijdelijk ingevulde formatie (uitzendkrachten e.d.)

6.2 Lasten naar soort

Volg- nr.	Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2017	Bijgestelde begroting 2017	Oorspron- kelijke begroting 2017	Rekening 2016
41	Rente en afschrijvingen	28.498	28.636	29.136	31.580
4101	Externe rentelasten	4.655	4.783	5.444	9.221
4102	Interne rentelasten	40	50	50	34
4103	Afschrijvingen van activa	23.803	23.804	23.643	22.326
42	Personeelslasten	16.193	16.210	13.893	14.840
4201	Salarissen huidig personeel en bestuurders	8.903	8.903	9.872	8.500
4202	Sociale premies	2.271	2.278	2.206	1.985
4204	Overige personeelslasten	755	763	625	621
4205	Personeel van derden	4.139	4.140	1.045	3.605
4206	Uitkeringen voormalig personeel en bestuurders	125	125	146	128
43	Goederen en diensten van derden	28.048	28.075	29.592	27.324
4301	Duurzame gebruiksgoederen	535	536	356	344
4302	Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	3.434	3.442	3.306	3.136
4303	Energie	6.420	6.420	7.506	6.949
4304	Huren en rechten	159	163	156	156
4306	Pachten en erfpachten	0	0	0	0
4307	Verzekeringen	135	137	126	126
4308	Belastingen	964	965	799	767
4309	Onderhoud door derden	8.489	8.489	8.817	8.458
4310	Overige diensten door derden	7.913	7.923	8.525	7.387
44	Bijdragen aan derden	153	154	66	93
4401	Bijdragen aan bedrijven	0	0	0	0
4402	Bijdragen aan overheden	153	154	66	83
4403	Bijdragen aan overigen	0	0	0	10
45	Toevoegingen aan voorzieningen	121	121	437	142
4501	Toevoegingen aan voorzieningen	121	121	145	142
4502	Onvoorzien	0	0	292	0
	Totaal Kosten	73.013	73.196	73.124	73.979
	Totaal Baten	73.045	73.196	73.124	75.437
	Exploitatie-resultaat	32	0	0	1.458

6.3 Baten naar soort

Volg-nr.	Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2017	Bijgestelde begroting 2017	Oorspron- kelijke begroting 2017	Rekening 2016
81	Financiële baten	47	50	50	34
8101	Externe rentebaten	7	0	0	1
8102	Interne rentebaten	40	50	50	34
8103	Dividenden en bonusuitkeringen	0	0	0	0
82	Personeelsbaten	41	40	0	51
8201	Baten ivm salarissen en sociale lasten	0	0	0	0
8202	Uitlening van personeel	0	0	0	0
8203	Uitlening van personeel	41	40	0	51
83	Goederen en diensten aan derden	2.206	2.097	1.963	2.201
8301	Verkoop van grond	0	0	0	118
8302	Verkoop van duurzame goederen	21	20	0	59
8303	Verkoop van overige goederen	20	24	24	27
8304	Opbrengst uit grond en water	50	27	27	50
8305	Huuropbrengst uit overige eigendommen	645	648	705	675
8306	Diensten voor derden	1.470	1.377	1.206	1.272
84	Bijdragen van derden	45	66	66	62
8401	Bijdragen van overheden	45	66	66	62
8402	Bijdragen van overigen	0	0	0	0
86	Interne verrekeningen	1.592	1.829	1.931	1.554
8601	Onttrekkingen aan voorzieningen	0	0	0	46
8603	Geactiveerde lasten	1.592	1.829	1.931	1.508
	Totaal Opbrengsten Waterschapsbedrijf	3.930	4.082	4.010	3.901
	Bijdrage van Waterschap	69.114	69.114	69.114	71.535
	Totaal Opbrengsten	73.045	73.196	73.124	75.437

Lasten 2017: verschil met de rekening 2016

	Rek. 2017	Rek. 2016	verschil
Rente en afschrijvingen	28,50	31,58	-3,08
Personeelslasten	16,19	14,84	1,35
Goederen en diensten van derden	28,05	27,32	0,72
Bijdr. aan derden / Toev. aan voorziening	0,27	0,23	0,04
Totaal (in miljoenen)	73,01	73,98	-0,97

Totale lasten

Ten opzichte van de jaarrekening 2016 zijn de lasten met € 1,0 mln afgenomen als gevolg van:

- De kapitaallasten zijn afgenomen met € 3,1 mln door:
 - De herstructurering van de leningportefeuille heeft in 2016 geleid tot eenmalige rentelasten door betaalde agio van € 3,5 mln en een daling van de structurele rentelasten over de bestaande leningportefeuille (in 2017 € 1,4 mln);
 - Als gevolg van de dalende rentetarieven op langlopende lening zijn de rentelasten structureel gedaald.
- De personeelslasten zijn toegenomen met € 1,4 mln door:
 - Hogere kosten salarissen en sociale lasten (€ 0,7 mln) als gevolg van een hogere gemiddelde bezetting aan eigen personeel en een stijging van de autonome salariskosten en sociale lasten;
 - Hogere lasten voor inhuur personeel van derden (€ 0,5 mln) vanwege vervanging langdurig zieken, projectmatige inzet, tijdelijke capaciteitsverhoging heeft meer inhuur van externe expertise plaatsgevonden ten opzichte van 2016;
 - Hogere overige personeelslasten (€ 0,1 mln) als gevolg van hogere uitgaven aan opleidings- en wervingskosten.
- De uitgaven voor goederen en diensten van derden zijn toegenomen met € 0,7 mln als gevolg van:
 - hogere uitgaven voor duurzame gebruiksgoederen (€ 0,2 mln) in 2017 als gevolg van de aanschaf van smartphones;
 - hogere uitgaven voor overige gebruiks- en verbruiksgoederen (€ 0,3 mln) als gevolg van een toenemende inzet van chemicaliën om te voldoen aan de KRW eisen;
 - lagere energiekosten (€ 0,5 mln) vooral als gevolg van lager gasverbruik door enerzijds lagere bedrijfstijd van de slibdroger als gevolg van storingen en anderzijds lager gasverbruik van kantoorgebouw Roermond als gevolg van de verbouwing in 2017;
 - Hogere uitgaven aan belastingen (0,2 mln) als gevolg van een naheffing van motorrijtuigenbelasting en een naheffing over voorgaande jaren van OZB en rioolrecht;
 - hogere uitgaven voor overige diensten door derden € 0,5 mln als gevolg van extra kosten voor het transport en afzet van slib door lagere productiviteit van de slibdroger.
- De bijdrage aan derden en toevoeging aan voorziening zijn nagenoeg ongewijzigd.

Lasten 2017: verschil met de bijgestelde begroting 2017

Bedragen in miljoenen	Rek. 2017	Begr. 2017	verschil
Rente en afschrijvingen	28,50	28,64	-0,14
Personeelslasten	16,19	16,21	-0,02
Goederen en diensten van derden	28,05	28,08	-0,03
Bijdr. aan derden / Toev. aan voorziening	0,27	0,27	0,00
Totaal (in miljoenen)	73,01	73,20	-0,18

Totale lasten

De gerealiseerde lasten zijn € 0,2 mln lager dan begroot als gevolg van:

- Lagere kapitaallasten (€ 0,1 mln) door lagere rentelasten € 0,1 mln door vooral het later dan gepland afsluiten van een langlopende lening tegen en lager dan begroot leningbedrag en een lager rentepercentage;
- De personeelslasten, goederen en diensten van derden en bijdragen aan derden/toevoeging aan voorziening zijn nagenoeg gelijk aan de bijgestelde begroting;

Baten 2017: verschil met de rekening 2016

	Rek. 2017	Rek. 2016	verschil
Bijdrage Waterschap	69,11	71,54	-2,42
Eigen baten WBL	2,54	2,64	-0,10
Geactiveerde lasten	1,39	1,27	0,13
Totaal (in miljoenen)	73,04	75,44	-2,39

Totale Baten

Ten opzichte van 2016 zijn de baten met € 2,4 mln afgenomen als gevolg van:

- Lagere bijdrage van het waterschap (€ 2,4 mln). Als gevolg van een drietal besluiten door het Algemeen Bestuur is de oorspronkelijk geraamde bijdrage van het waterschap naar beneden bijgesteld. Het betrof het effect van de herstructurering van de leningportefeuille in 2016 op de rentelasten, de overeenkomst meten, monitoren en rekenen met de Boss gemeenten en de toevoeging van de huurbaten voor het kantoorpand in Roermond;
- Lagere eigen baten (€ 0,1 mln) als een saldo van diverse kleinere posten;
- Hogere geactiveerde lasten (€ 0,1 mln) door meer gerealiseerde directe projecturen.

Baten 2017: verschil met bijgestelde Begroting 2017

	Rek. 2017	Begr. 2017	verschil
Bijdrage Waterschap	69,11	69,11	0,00
Eigen baten WBL	2,54	2,60	-0,06
Geactiveerde lasten	1,39	1,48	-0,09
Totaal (in miljoenen)	73,04	73,20	-0,15

Totale Baten

De gerealiseerde baten zijn € 0,15 mln lager dan begroot als gevolg van:

- Lagere eigen baten (€ 0,06 mln) als een saldo van diverse posten waarbij de goederen en diensten aan derden (klanten) hoger is dan begroot door een hoger activiteitsniveau en de geactiveerde bouwrente lager is als gevolg van een lager rentepercentage;
- De geactiveerde lasten zijn lager dan begroot (€ 0,09 mln) als gevolg van minder dan geraamde directe projecturen, mede als gevolg van langdurig zieken.

7 Balans

7.1 Balans per 31 december 2017

Activa (x € 1.000,-)	31 december 2017	31 december 2016
1. Vaste activa		
1. Immateriële vaste activa	1.189	1.500
2. Materiële vaste activa	191.007	180.752
3. Financiële vaste activa	20	20
4. Immateriële vaste activa in uitvoering	0	21
5. Materiële vaste activa in uitvoering	3.257	17.742
	<u>195.473</u>	<u>200.035</u>
2. Vlottende activa		
1. Vorderingen / Overlopende activa		
1. Verstrekte kortlopende leningen	2	2
2. Vordering op gelieerde ondernemingen	223	101
3. Vorderingen op overige debiteuren	629	258
4. Overlopende activa	832	656
	<u>1.686</u>	<u>1.017</u>
2. Liquide middelen	6	10
	<u>197.165</u>	<u>201.062</u>
Passiva (x € 1.000,-)	31 december 2017	31 december 2016
3. Eigen vermogen		
1. Bedrijfsreserve	0	0
2. Algemene reserve	2.700	2.700
3. Nog te bestemmen exploitatiesaldo	32	1.458
	<u>2.732</u>	<u>4.158</u>
4. Voorzieningen		
1. Voorziening mobiliteit	0	0
2. Voorziening persoonsgebonden basisbudget	189	142
	<u>189</u>	<u>142</u>
5. Langlopende schulden		
1. Geldleningen (niet obligatie, niet van overheden)	168.139	166.561
6. Kortlopende schulden / Overlopende passiva		
1. Kortlop.geldleningen / schuld aan kredietinstelling	2.914	9.426
2. Schulden aan gelieerde ondernemingen	1.299	53
3. Schulden aan leveranciers	3.803	2.344
4. Te betalen belastingen / sociale premies	894	838
5. Ov.kortlopende schuld / overlopende passiva	17.195	17.540
	<u>26.105</u>	<u>30.201</u>
	<u>197.165</u>	<u>201.062</u>

7.2 Staat van herkomst en besteding van middelen 2017

Herkomst (x € 1000,-)	Besteding (x € 1.000,-)
I Resultaat Jaarrekening (+)	I Resultaat Jaarrekening (-)
- Bestemming resultaat 2016	- Bestemming resultaat 2016 1.458
- Nog te bestemmen resultaat 2017 32	- Resultaat 2017
II Vaste activa	II Vaste activa
- Financiële vaste activa	- Financiële vaste activa
- Ontvangen aflossingen 0	- Aankopen effecten, deelnemingen 0
- Verkopen effecten, deelnemingen 0	- Aangegane geldleningen 0
- Overige vaste activa	- Overige vaste activa
- Reguliere afschrijvingen 23.727	- Bruto-uitgaven 19.241
- Inhaalafschrijvingen 76	- Kapitaalbijdragen van derden 0
Sub-totaal 23.803	Sub-totaal 19.241
III Eigen vermogen	III Eigen vermogen
- Bedrijfsreserve: toevoeging 0	- Bedrijfsreserve: onttrekking 0
- Algemene reserve: toevoeging 0	- Algemene reserve: onttrekking 0
IV Voorzieningen: toevoegingen	IV Voorzieningen: onttrekkingen
- Voorziening mobiliteit 0	- Voorziening mobiliteit 0
- Voorziening persoonsgebonden basisbudget 47	- Voorziening persoonsgebonden basisbudget
V Langlopende schulden	V Langlopende schulden
- Aangegane geldleningen 15.000	- Reguliere aflossingsverplichting
	- Aflossingsverplichting komend jaar 13.422
	- Vervroegde aflossing 0
Sub-totaal 38.882	Sub-totaal 34.121
VI Vlottende financieringsmiddelen	VI Vlottende financieringsmiddelen
- Afname verstrekte kortlop.geldleningen 0	- Toename verstrekte kortlop.geldleningen 0
- Kortlop.schuld (+) aan kredietinstelling	- Kortlop.schuld (-) aan kredietinstelling 6.512
- Vordering (-) gelieerde ondernemingen	- Vordering (+) gelieerde ondernemingen 122
- Afname debiteurensaldo	- Toename debiteurensaldo 371
- Afname overlopende activa	- Toename overlopende activa 176
- Afname liquide middelen 4	- Toename liquide middelen
- Schuld (+) gelieerde ondernemingen 1.246	- Schuld (-) gelieerde ondernemingen
- Toename schuld aan leveranciers 1.515	- Afname schuld aan leveranciers
- Toename overlopende passiva	- Afname overlopende passiva 345
Sub-totaal 2.765	Sub-totaal 7.526
TOTAAL-GENERAAL 41.647	TOTAAL-GENERAAL 41.647

7.3 Algemene toelichting

Waarderingsgrondslagen en wijze van resultaatbepaling

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn overeenkomstig de nieuwe Waterschapswet en de bepalingen van het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW).

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde, verminderd met afschrijvingen bepaald op basis van de verwachte economische levensduur. De afschrijvingstermijn van de immateriële vaste activa mag volgens de voorschriften maximaal 10 jaar bedragen. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde, verminderd met afschrijvingen en investeringssubsidies (indien van toepassing). De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur (netto-methode).

Financiële vaste activa

Onder de financiële vaste activa is de deelneming in de besloten vennootschap Verdygo BV verantwoord. De deelneming wordt gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs c.q. duurzame lagere marktwaarde. Indien de waardering negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd.

Vlottende activa: Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen wegens verwachte oninbaarheid. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Vlottende activa: Liquide middelen

Liquide middelen worden opgenomen tegen nominale waarde.

Eigen vermogen: algemene reserve

Uitgangspunt is dat de geïntariseerde risico's 1x per 2 jaar worden geactualiseerd en opnieuw beoordeeld. Op basis van de resultaten van de risico-inventarisatie over 2017 heeft het Algemeen Bestuur op 20-12-2017 besloten tot handhaving van de omvang van de algemene reserve op € 2,7 mln, overeenkomend met het bedrag van de geïntariseerde risico's bij een kans van 10 % voor de categorie middelgrote risico's. De hoogte van de algemene reserve is dan ook ongewijzigd. De algemene reserve is gewaardeerd tegen nominale waarde. Gelet op de bepalingen van de BBWW dat aan een reserve alleen rente kan worden toegevoegd als onderdeel van de resultaatbestemming, wordt binnen de exploitatie geen rente toegevoegd aan de algemene reserve.

Vreemd vermogen: Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd ten behoeve van concrete of specifieke risico's en verplichtingen die op de balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker is doch redelijkerwijs in te schatten. Daarnaast worden voorzieningen gevormd voor kosten welke in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Voorzieningen worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Vreemd vermogen: Lang- / kortlopende schulden

Lang- en kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De langlopende schulden betreffen leningen met een oorspronkelijke looptijd langer dan 1 jaar.

Overige activa en passiva

Voor zover in het bovenstaande niet anders is aangegeven worden activa en passiva gewaardeerd op nominale waarde.

Wijze van Resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald op het verschil tussen de opbrengsten uit dienstverlening als gemeenschappelijke regeling aan WL plus de overige baten, verminderd met de lasten over het boekjaar. Voor zover nog niet alle definitieve kosten/baten bekend zijn is op basis van de meest recente gegevens een raming opgenomen. Dit betreft aan de lastenzijde een gedeelte van de energielasten.

Methode en termijnen van afschrijvingen

De afschrijvingen over de (im)materiële vaste activa worden gebaseerd op de aanschafwaarde, verminderd met investeringssubsidies (indien van toepassing). Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Het WBL hanteert het volgende afschrijvingsstelsel:

- gronden: geen
- bouwkundige voorzieningen: 25 jaar lineair
- Electro en mechanisch voorzieningen: 15 jaar lineair
- gebouwen: 30 jaar lineair
- immateriële activa: < 10 jaar lineair
- inventaris: 10 jaar lineair
- hardware/automatisering: 5 jaar lineair

De eerste afschrijving vindt plaats na het moment van ingebruikname van het betreffende actief, waarbij om pragmatische redenen de gedragslijn wordt gevolgd dat wanneer het moment van ingebruikname ligt in de 1^e helft van het jaar de afschrijving over dat volledige jaar gerekend wordt; valt echter het moment van gereedkomen in de 2^e helft van het jaar dan start de afschrijving vanaf het opvolgende jaar.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Investeringsverplichtingen

Per 31 december 2017 bedraagt het totaalbedrag van de door het WBL aangegane maar nog niet tot uitvoering gekomen investeringsverplichtingen voor materiële vaste activa in uitvoering € 4,5 mln. Dit betreft het totaal aan aangegane verplichtingen verminderd met de al gefactureerde (en geactiveerde) termijnen.

Juridische aangelegenheden

Het WBL is ultimo 2017 verwickeld in twee juridische geschillen met leveranciers.

7.4 Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige bezoldigingen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector. In de WNT worden bezoldigingen en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen waarop de wet van toepassing is genormeerd en openbaar gemaakt. De bezoldigingsmaxima worden jaarlijks geïndexeerd. Bij het WBL wordt het Bestuur (Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur) beschouwd als topfunctionaris in de zin van de WNT. De governance van het WBL is zo ingericht dat het Bestuur de beslissingen neemt over aangelegenheden die de gehele organisatie betreffen. De bestuursleden van het WBL zijn niet in dienst bij het WBL en zijn onbezoldigd.

De Directeur is wel in dienst van het WBL en is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van het WBL en is in die hoedanigheid een topfunctionaris in de zin van de WNT. Het individueel bezoldigingsmaximum in 2017 voor een topfunctionaris bij WBL bedraagt € 181.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Topfunctionaris	2017	2016
Naam	E.M. Pelzer	E.M. Pelzer
Functie	Directeur	Directeur
Duur dienstverband	01-01-2017 t/m 31-12-2017	01-01-2016 t/m 31-12-2016
Omvang dienstverband	36 uur per week / 1,0 fte	36 uur per week / 1,0 fte
Meerwerk	0 uren per week	0 uren per week
Dienstbetrekking	ja	ja
Individueel WNT maximum	€ 181.000	€ 179.000
Beloning	€ 130.044	€ 131.067
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.933	€ 14.699
Subtotaal	€ 146.977	€ 145.766
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	€ 146.977	€ 145.766

De categorie beloning bevat naast de vaste salariscomponenten (functiegroep 17), onder andere het individueel keuzebudget en de vergoeding voor woon-werkverkeer. De categorie belastbare (vaste en variabele) onkostenvergoeding bestaat uit een bruto vergoeding voor dienstreizen. De categorie voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn bestaat uit pensioenpremies.

Onbezoldigde bestuursleden						
Waterschap	Functie	Zitting in	M / V	Naam	van	t/m
Waterschap Limburg	Voorzitter	Dagelijks en Algemeen Bestuur	De heer	P.F.C.W. van der Broeck (Patrick)	01-01-2017	31-12-2017
Waterschap Limburg	Lid	Dagelijks en Algemeen Bestuur	De heer	M.A.T.M. Bouts (Michel)	01-01-2017	31-12-2017
Waterschap Limburg	Lid	Dagelijks en Algemeen Bestuur	De heer	R.E.W.M. Dupont (Rein)	01-01-2017	31-12-2017
Waterschap Limburg	Lid	Algemeen Bestuur	De heer	J.C. Jonker (Sjef)	01-01-2017	31-12-2017
Waterschap Limburg	Lid	Algemeen Bestuur	De heer	P.J.C.W. Stelder (Paul)	01-01-2017	31-12-2017
Waterschap Limburg	Lid	Algemeen Bestuur	De heer	A.A.A. Jansen (Arnold)	01-01-2017	31-12-2017
Waterschap Limburg	Lid	Algemeen Bestuur	De heer	L.J.G.M. Heldens (Lei)	01-01-2017	31-12-2017

WBL beschikt verder niet over een toezichthoudend orgaan en er vindt geen externe inhuur plaats van personen die als topfunctionaris kunnen worden aangemerkt. Naast de hierboven vermelde topfunctionaris zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

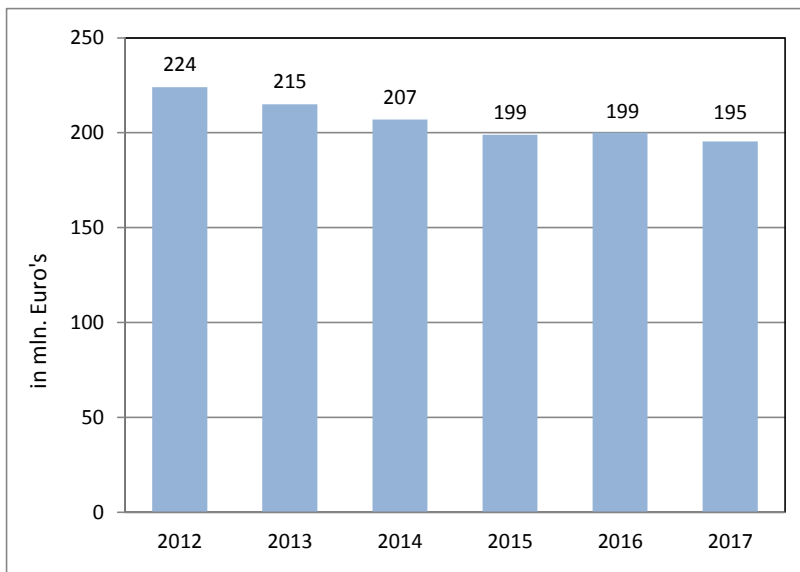
Er zijn in 2017 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

7.5 Toelichting Balans

Materiële vaste activa / Vaste activa in ontwikkeling

In onderstaande grafiek (grafiek 1) is de ontwikkeling van de vaste activa over de jaren 2012 t/m 2017 grafisch weergegeven. Vanaf het jaar 2012 tot en met het huidige verslagjaar is de waarde van de vaste activa afgenomen met een bedrag van € 29 mln, wat wordt veroorzaakt door lagere investeringsuitgaven in de afgelopen jaren in relatie tot de redelijk stabiele afschrijvingskosten (grafiek 2). In bijlage 1 zijn de vaste activa nader gespecificeerd.

Grafiek 1: Ontwikkeling vaste activa 2012-2017

Grafiek 2 : Netto investeringen versus afschrijvingen 2012-2017

Immateriële vaste activa

De waarde van de immateriële vaste activa daalt met € 0,3 mln zijnde het saldo van de vermeerderingen ad € 0,2 mln en de reguliere afschrijvingen ad € 0,5 mln. De post 'onderzoek en ontwikkeling' bestaat uit meerdere projecten gericht op studie en onderzoek naar nieuwe technologieën en ontwikkelingen. In bijlage 1 zijn de immateriële vaste activa nader gespecificeerd.

Financiële vaste activa

De waarde van de financiële vaste activa bestaat uit de deelneming in Verdygo BV. Op 17-12-2014 heeft het Algemeen Bestuur besloten tot oprichting van Verdygo BV met het doel het exploreren en exploiteren van kennis. WBL heeft in 2015 € 20.000 gestort in het aandelenkapitaal van Verdygo BV.

Materiële vaste activa in uitvoering

Naar verwachting worden projecten die per ultimo 2017 nog een restant krediet hebben binnen een periode van maximaal 3 jaren geëffectueerd.

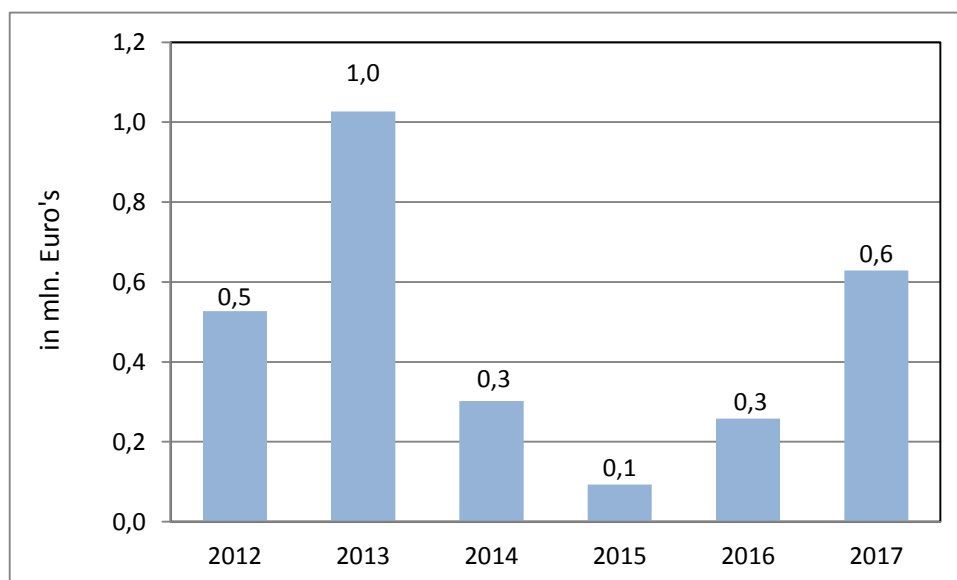
Vlottende activa / Vorderingen op gelieerde ondernemingen.

Onder deze post worden de nog te verrekenen vorderingen op de aan het WBL gelieerde ondernemingen verantwoord. De post bestaat volledig uit een vordering op Verdygo BV.

Vlottende activa / Vorderingen op debiteuren overig

Op 19-02-2018 stond van het openstaande debiteurensaldo per ultimo 2017 ad € 0,6 mln nog een bedrag van € 0,15 mln open. Onderstaand is de ontwikkeling van het debiteurensaldo grafisch weergegeven.

Grafiek: Ontwikkeling debiteurensaldo 2012-2017

VLOTTENDE ACTIVA : OVERLOPENDE ACTIVA

De post van € 832k bestaat vooral vorderingen op crediteuren (€ 201k) en crediteurenfacturen van 2017 betrekking hebbende op 2017 (€ 578k).

EIGEN VERMOGEN

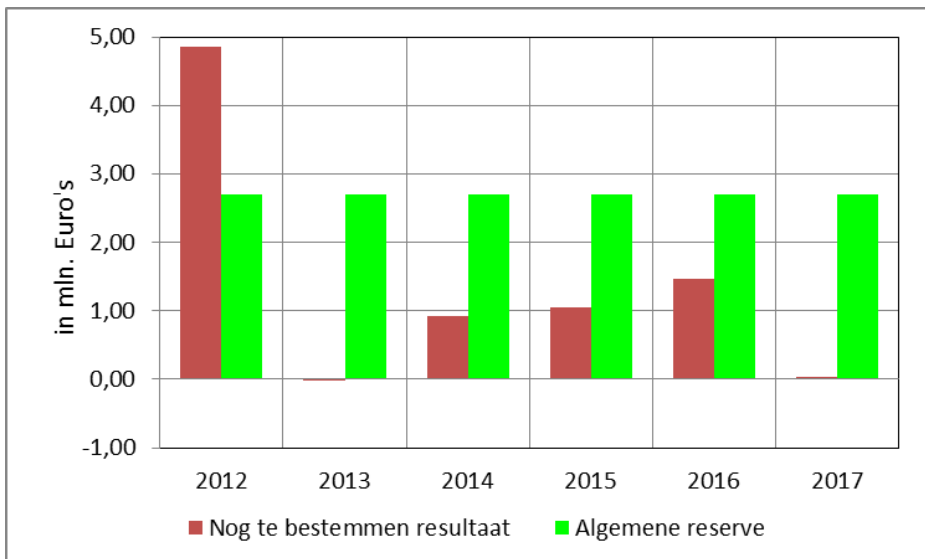
Algemene reserve

Het WBL beschikt over een algemene buffer in de vorm van een algemene reserve. Het nog te bestemmen resultaat wordt afhankelijk van het resultaat na vaststelling van de jaarrekening teruggesluisd naar de moeder in geval van een positief resultaat en aangezuiverd door de moeder indien sprake is van een negatief resultaat. De reserves kenden in 2017 het volgende verloop:

	01-01-2017	31-12-2017
Nog te bestemmen resultaat	1.457.828	32.025
Algemene reserve	2.700.000	2.700.000
Totaal	4.157.828	2.732.025

Naar aanleiding van de in 2017 uitgevoerde risico-inventarisatie heeft het Algemeen Bestuur op 20-12-2017 besloten tot de handhaving van een algemene reserve overeenkomend met het bedrag van de geïnventariseerde risico's bij een kans van 10% voor de categorie middelgrote risico's. Uitgangspunt is dat de geïnventariseerde risico's 1x per 2 jaar worden geactualiseerd en opnieuw beoordeeld. De hoogte van de algemene reserve per ultimo 2017 is dan ook ongewijzigd.

Grafische weergave algemene reserve 2012-2017

Vreemd vermogen

Financieringsstructuur

De balanswaarde van de investeringen, beleggingen en uitgeleende langlopende gelden (vaste activa) bedraagt per 31 december 2017 circa € 195 mln. De financiering hiervan middels reserves, voorzieningen en langlopende schulden bedraagt circa € 171 mln. Per ultimo 2017 wordt het verslagjaar 2017 afgesloten met een financieringstekort van € 24 mln. Anders gezegd: een gedeelte van de vaste activa, groot € 29 mln, wordt gefinancierd met kortlopende schulden.

Voorziening persoonsgebonden basisbudget

De Sectorale Arbeidsvoorwaarden Waterschappen (SAW, januari 2017) beschrijft de volgende algemene kaders voor de inzet van het Persoonsgebonden Basisbudget (PBB):

Artikel 5.3.1. van de Sectorale Arbeidsvoorwaarden Waterschappen (SAW, januari 2017): Het persoonsgebonden basis budget (PBB) bedraagt € 5.000. Het PBB kan in een periode van 5 jaar ingezet worden voor de (1) eigen opleiding, ontwikkeling, loopbaan en (2) vitaliteit. Het PBB heeft tot doel dat de ambtenaar inzetbaar is en blijft en om zicht te krijgen op de eigen kwaliteiten, ontwikkeling, ambities, mogelijkheden, etc. Om de financiële exploitatiegevolgen van deze nieuwe regeling gelijkmatig over de totale looptijd te verdelen is na overleg met en instemming van de accountant bestuurlijk besloten (AB 07-12-2016) om een voorziening te vormen voor deze regeling. Jaarlijks zal 1/5 deel van de verwachte kosten worden gedoteerd. Jaarlijks zal een actualisatie van de dotatie en de voorziening plaatsvinden. In 2017 is een bedrag van € 121k gedoteerd, is er € 10k aan subsidie ontvangen en is er € 84k aan uitgaven gedaan via deze regeling.

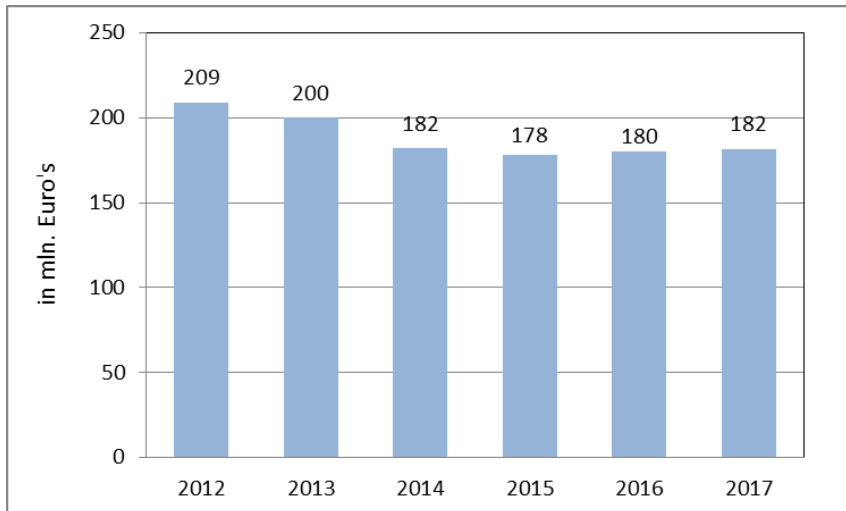
Voorziening persoonsgebonden basisbudget (x € 1.000,-)	
Saldo 01-01-2017	142
Toevoeging	131
Uitgaven 2017	-84
Saldo 31-12-2017	189

Langlopende schulden

Langlopende geldleningen

In het verslagjaar werd een nieuwe geldlening ad € 15 mln afgesloten. In de periode van 2012 tot en met 2017 is de omvang van de langlopende schulden afgenomen met € 27 mln tot € 182 mln. De rentelasten boekjaar 2017 van de langlopende leningen bedragen € 4,66 mln. Onderstaand is de ontwikkeling van de omvang van de langlopende schuld grafisch weergegeven.

Grafiek: Verloop langlopende schulden 2012-2017

Kortlopende schulden

Schulden aan leveranciers

De stand per 31-12-2017 van de betalingsverplichting is € 3,8 mln per 14-02-2018 stond hiervan nog een bedrag van 0,2 mln open.

Schulden aan gelieerde ondernemingen

Onder deze post worden verantwoord de nog te verrekenen schuld met de aan het WBL gelieerde ondernemingen: de Unie van Waterschappen en Waterschap Limburg.

Overige kortlopende schulden / overlopende passiva

Onder deze post worden o.a. verantwoord :

- de reeds in 2017 in rekening gebrachte rentekosten verbonden aan langlopende schulden, welke toegerekend dienen te worden aan het opvolgende boekjaar (€ 1,21 mln);
- de komend boekjaar verschuldigde aflossingsverplichting op langlopende leningen (€ 13,42 mln);
- te betalen afrekening gas en elektra (€ 0,7 mln);
- vooruitbetaalde crediteurenfacturen (€ 0,6 mln);
- de verlofrechten per ultimo 2017 (€ 0,2 mln);
- de IKB-rechten per ultimo 2017 (€ 0,6 mln);
- nabetaaling salarissen (€ 0,2 mln).

8 Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van Gemeenschappelijke Regeling Waterschapsbedrijf Limburg

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van de Gemeenschappelijke Regeling Waterschapsbedrijf Limburg te Roermond gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van Waterschapsbedrijf Limburg op 31 december 2017 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en de Beleidsregels toepassing WNT;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- het overzicht van baten en lasten over 2017 en;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 109, tweede lid, van de Waterschapswet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, de 'Beleidsregels toepassing WNT', inclusief het Controleprotocol WNT en het controleprotocol dat 20 december 2017 vastgesteld is door het Algemeen Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg en het normenkader 2017 dat 20 december 2017 is vastgesteld door het algemeen bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschapsbedrijf Limburg zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 730.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Deze goedkeuringstolerantie is d.d. 20 december 2017 vastgesteld door het algemeen bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2017.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBVW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met het BBVW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBVW. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Waterschapswet verantwoordelijk voor het uitvoeren van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Maastricht, 12 april 2018

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. N.A.J. Silverentand RA

Vaststellingsbesluit

Roermond, 9 mei 2018

Onderwerp: Vaststellen Jaarrekening 2017

Aan het Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur van het WBL;

- overwegende dat het Dagelijks Bestuur de Jaarrekening 2017 op 12 april 2018 heeft overgelegd;
- gezien het voorstel van het Dagelijks Bestuur tot vaststelling;
- gelet op de bepalingen voor de Jaarrekening zoals die zijn opgenomen in de Waterschapswet en op het verslag van bevindingen van de conform art 103 Waterschapswet door het Algemeen Bestuur benoemde accountant;

BESLUIT:

De Jaarrekening 2017 vast te stellen tot de volgende totalen:

- balans per 31 december 2017 € 197.165.308
- rekening naar kostensoorten € 73.012.835
- rekening van batensoorten € 73.044.860
- positief resultaat 2017 € 32.025

Aldus besloten in de vergadering d.d. 9 mei 2018 van het Algemeen Bestuur van het WBL.

De directeur,

De voorzitter,

ing. E.M. Pelzer MMO

drs. ing. P.F.C.W. van der Broeck

9 BIJLAGEN

BIJLAGE 1: Staat van vaste activa

BIJLAGE 2: Staat van eigen kapitaal, reserve en voorzieningen

BIJLAGE 3: Staat van geldleningen

BIJLAGE 4: Staat van personeelslasten

BIJLAGE 5: Berekening rente-omslagpercentage

BIJLAGE 6: Kostenverdeelstaat + toelichting

9.1 Bijlage 1: Staat van vaste activa

SVA nr.	omschrijving	Cumulatieven per 31-12-2016			Boek-waarde 31-12-2016	Nieuwbouw derden / Uitgaven	Nieuwbouw derden Subsidies	Geacti-veerde lasten	uitgaven OHW naar SVA 2017	subsid. OHW naar SVA 2017	Inhaal-afschrijving 2017	Afschrijving / aflossing 2017	Cumulatieven per 31-12-2017			Boek-waarde 31-12-2017	Toegerek. rente 2017
		Aanschaf-waarde	Subsidies	Afschrijving /aflossing									Aanschaf-waarde	Subsidies	Afschrijving /aflossing		
Financiële vaste activa		213.483,18	0,00	193.483,18	20.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	213.483,18	0,00	193.483,18	20.000,00	0,00	
0301	Aandelen en deelnemingen	20.000,00	0,00	0,00	20.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20.000,00	0,00	0,00	20.000,00	0,00	
0303	Vaste leningen aan ambtenaren	35.362,56	0,00	35.362,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	35.362,56	0,00	35.362,56	0,00	0,00	
0304	Vaste leningen aan overheden	158.120,62	0,00	158.120,62	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	158.120,62	0,00	158.120,62	0,00	0,00	
Immateriële vaste activa		21.627.776,64	523.521,27	19.604.064,50	1.500.190,87	0,00	0,00	0,00	175.820,70	0,00	17.022,62	469.510,82	21.803.597,34	523.521,27	20.090.597,94	1.189.478,13	30.556,13
0101	Uitgaven afsluiten geldleningen	5.804.457,01	0,00	5.804.457,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5.804.457,01	0,00	5.804.457,01	0,00	0,00	
0102	Uitgaven onderzoek/ontwikkeling	10.893.984,77	510.921,27	8.882.872,63	1.500.190,87	0,00	0,00	0,00	175.820,70	0,00	17.022,62	469.510,82	11.069.805,47	510.921,27	9.369.406,07	1.189.478,13	30.556,13
0103	Subsidies/bijdragen aan derden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
0104	Afkoopsommen aan overheden	2.348.782,00	0,00	2.348.782,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.348.782,00	0,00	2.348.782,00	0,00	0,00	
0106	Overige immateriële activa	2.580.552,86	12.600,00	2.567.952,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.580.552,86	12.600,00	2.567.952,86	0,00	0,00	
Materiële vaste activa		795.587.899,00	55.220.681,22	559.615.395,37	180.751.822,41	0,00	0,00	0,00	33.571.199,84	0,00	59.023,97	23.257.340,97	829.159.098,84	55.220.681,22	582.931.760,31	191.006.657,31	4.223.379,86
0201	Gronden	8.890.797,84	816.375,79	-4.235,67	8.078.657,72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8.890.797,84	816.375,79	-4.235,67	8.078.657,72	183.555,99	
0202	Vervoermiddelen en werktuigen	2.646.043,35	0,00	1.551.972,46	1.094.070,89	0,00	0,00	0,00	219.954,50	0,00	15.178,75	286.027,71	2.865.997,85	0,00	1.853.178,92	1.012.818,93	23.935,41
0203	Overige bedrijfsmiddelen	31.508.140,77	0,00	20.086.916,24	11.421.224,53	0,00	0,00	0,00	2.551.546,84	0,00	99,55	2.472.051,01	34.059.687,61	0,00	22.559.066,80	11.500.620,81	264.154,78
0204	Kantoren, centrale werkplaatsen	21.452.476,02	443.763,47	16.525.075,15	4.483.637,40	0,00	0,00	0,00	4.609.547,52	0,00	0,00	763.538,39	26.062.023,54	443.763,47	17.288.613,54	8.329.646,53	145.565,91
02071	ZTW: Transportsysteem	254.231.920,80	30.572.549,17	183.944.980,18	39.714.391,45	0,00	0,00	0,00	3.537.195,01	0,00	2.628,75	4.625.461,63	257.769.115,81	30.572.549,17	188.573.070,56	38.623.496,08	889.961,31
02072	ZTW: Zuiveringsinstallaties	392.066.897,92	20.614.314,27	269.709.298,12	101.743.285,53	0,00	0,00	0,00	22.585.487,48	0,00	40.691,50	12.178.172,95	414.652.385,40	20.614.314,27	281.928.162,57	112.109.908,56	2.425.739,26
02073	ZTW: Slibontwateringsinstallaties	43.889.733,63	1.149.039,90	29.721.491,86	13.019.201,87	0,00	0,00	0,00	67.468,49	0,00	425,42	1.891.370,40	43.957.202,12	1.149.039,90	31.613.287,68	11.194.874,54	275.085,17
02074	ZTW: Drogers	40.901.888,67	1.624.638,62	38.079.897,03	1.197.353,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.040.718,88	40.901.888,67	1.624.638,62	39.120.615,91	156.634,14	15.382,03
0210	Overige materiële vaste activa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Immateriële vaste activa (OHW)		21.462,82	0,00	0,00	21.462,82	394.824,85	0,00	0,00	-403.692,82	0,00	0,00	0,00	12.594,85	0,00	0,00	12.594,85	0,00
A	Onderzoek/ontwikkeling	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B	Subsidies /bijdragen aan derden	21.462,82	0,00	0,00	21.462,82	394.824,85	0,00	0,00	-403.692,82	0,00	0,00	0,00	12.594,85	0,00	0,00	12.594,85	0,00
Materiële vaste activa (OHW)		17.741.764,67	0,00	0,00	17.741.764,67	17.395.261,34	0,00	1.465.053,83	-33.357.898,62	0,00	0,00	0,00	3.244.181,22	0,00	0,00	3.244.181,22	234.349,51
C	Gronden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
D	Vervoermiddelen en werktuigen	0,00	0,00	0,00	0,00	234.525,40	0,00	0,00	-234.525,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
E	Overige bedrijfsmiddelen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
F	Kantoren, centrale werkplaatsen	10.285,00	0,00	0,00	10.285,00	3.487.387,18	0,00	0,00	-3.497.672,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.054,17
G	Zuiveringstechnische werken	17.731.479,67	0,00	0,00	17.731.479,67	13.673.348,76	0,00	1.465.053,83	-29.625.701,04	0,00	0,00	0,00	3.244.181,22	0,00	0,00	3.244.181,22	233.295,34
Totaal activa		835.192.386,31	55.744.202,49	579.412.943,05	200.035.240,77	17.790.086,19	0,00	1.465.053,83	-14.570,90	0,00	76.046,59	23.726.851,79	854.432.955,43	55.744.202,49	603.215.841,43	195.472.911,51	4.488.285,50
Totaal SVA		817.429.158,82	55.744.202,49	579.412.943,05	182.272.013,28	0,00	0,00	33.747.020,54	0,00	0,00	76.046,59	23.726.851,79	851.176.179,36	55.744.202,49	603.215.841,43	192.216.135,44	4.253.935,99
Totaal OHW		17.763.227,49	0,00	0,00	17.763.227,49	17.790.086,19	0,00	1.465.053,83	-33.761.591,44	0,00	0,00	0,00	3.256.776,07	0,00	0,00	3.256.776,07	234.349,51

9.2 Bijlage 2: Staat van eigen kapitaal, reserve en voorzieningen

Omschrijving	Gemiddelde rentevoet 2017 = 1,4%					
	Stand begin van het jaar	(+ -/) Interne	(+ -/) Externe	Stand einde van het jaar	Berekende rente die niet aan de reserve wordt toegevoegd	
					Bedrag	Rek.nr.
050102 Algemene reserve	2.700.000			2.700.000	37.800	810202
Bestemmingsreserves: Nog te bestemmen exploitatiesaldo		32.025		32.025		
Totaal Eigen vermogen	2.700.000	32.025	0	2.732.025	37.800	
Voorzienen:						
050425 Voorziening persoonsgebonden basisbudget	141.996	120.700	73.641	189.055	1.931	810202
Totaal Voorzienen	141.996	120.700	73.641	189.055	1.931	
Totaal eigen vermogen / voorzieningen	2.841.996	152.725	73.641	2.921.080	39.731	

9.3 Bijlage 3: Staat van geldeningen

nr.	Oorspronkelijk bedrag van de lening	Datum en nummer van: a. het bestuursbesluit b. het goedkeuringsbesluit	O S R P of G	Rentepercentage	Looptijd in jaren	A= annuïtaire afl. L= lineaire afl.	Vervaldag rente betaling	DAGEN VOOR AFL.	DAGEN AN AFL.	dag. nog niet verschenen rente	V of A	Restant bedrag van de lening per 01-01-2017	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar opgenomen geldeningen	Nog niet verschenen rente per 31-12-2016	Betaalde rente of rentebestanddeel annuïteit	Ten laste van het boekjaar komende rente	Nog niet verschenen rente per 31-12-2017	Aflossing				Restant bedrag van de lening per 31-12-2017
																		Valuta	Bedrag	Valuta	Extra afl.	
02/01	4.000.000,00	a. 13-12-2002 nr.10022359	S	4,410	15	L	13/12	342	18	18		266.666,48		588,00	11.760,00	11.172,00		13/12	266.666,48			
05/01	15.000.000,00	nr.1-23897		3,510	20	L	20/7	199	161	161		6.750.000,00		105.958,13	236.925,00	225.151,87	94.185,00	20/7	750.000,00			6.000.000,00
06/01	15.000.000,00			4,070	20	L	01/11	300	60	60		7.500.000,00		50.875,00	305.250,00	300.162,50	45.787,50	01/11	750.000,00			6.750.000,00
08/06	2.268.901,00	ovem. Wls nr.1-13782		6,980	10	L	15/11	314	46	46		226.890,10		2.023,61	15.836,93	13.813,32		15/11	226.890,10			
08/07	2.268.901,00	ovem. Wls nr.1-14024		7,250	10	L	15/11	314	46	46		226.890,10		2.101,88	16.449,53	14.347,65		15/11	226.890,10			
08/13	1.361.340,00	ovem. Wls nr.1-15894		4,890	10	L	15/11	314	46	46		136.134,00		850,61	6.656,95	5.806,34		15/11	136.134,00			
09/01	15.000.000,00	a nr. 1-26369		3,810 3,810	20	L	04/11	303	57	57		9.750.000,00		60.823,75	371.475,00	310.651,25 54.292,50	54.292,50	04/11	750.000,00			9.000.000,00
10/15	26.000.000,00	nr.1-26969		3,040	10	L	06/12	335	25	25		10.400.000,00		21.955,56	316.160,00	310.671,11	16.466,67	06/12	2.600.000,00			7.800.000,00
11/01	18.000.000,00	nr.1-27469		3,080	20	L	01/12	330	30	30		13.500.000,00		34.650,00	415.800,00	413.490,00	32.340,00	01/12	900.000,00			12.600.000,00
12/01	23.000.000,00	nr.1-27795		2,770	20	L	03/12	332	28	28		18.400.000,00		39.641,78	509.680,00	507.202,39	37.164,17	03/12	1.150.000,00			17.250.000,00
13/01	10.000.000,00	nr. 1-28205		2,875	20	L	16/12	345	15	15		8.500.000,00		10.182,29	244.375,00	243.776,04	9.583,33	16/12	500.000,00			8.000.000,00
15/01	20.000.000,00	nr. 1-28965		1,382	20	L	16/12	345	15	15		19.000.000,00		10.940,83	262.580,00	262.004,17	10.365,00	16/12	1.000.000,00			18.000.000,00
16/01	70.432.638,00	nr. 1-29151		2,660	20	L	01/07	180	180	180		70.432.638,00		936.754,09	1.873.508,17	1.826.670,46	889.916,38	01/07	3.521.631,90			66.911.006,10
16/02	15.000.000,00	nr. 1-29287		1,010	20	L	01/12	330	30	30		15.000.000,00		12.625,00	151.500,00	150.868,75	11.993,75	01/12	750.000,00			14.250.000,00
17/01	15.000.000,00			1,080	20	L	15/12	344	16	16			15.000.000,00				7.200,00	01/12				15.000.000,00
TOTAAL	252.331.780,00											180.089.218,68	15.000.000,00	1.289.970,53	4.737.956,58	4.657.280,35	1.209.294,30		13.528.212,58			181.561.006,10

9.4 Bijlage 4: Staat van personeelslasten

Unit	Aantal fte per ult. 2017 (formatie)	Salarissen 420101	Overwerk 420103	Diverse toelagen 420106	Toelage/jubilea bijz. omstandigheden 420107	Gratificaties 420108	Vergoeding woon-werk verkeer 420110	TOTAAL SALARISSEN 4201	TOTAAL SOCIALE LASTEN 420201	Ziekte- kosten- verzek. 420301	OVERIGE PERSONEELS- LASTEN 4.204	PERSONEEL VAN DERDEN 4.205	UITKERINGEN VOORMALIG PERSONEEL EN BESTUUR 4.206	TOTAAL PERSONEELS- LASTEN 42
Bouw, Renovatie en Onderhoud	65,9	3.601.841	47.599	102.331	30.860	24.538	106.268	3.913.438	812.524	215.377	104.161	1.924.984		6.970.484
Operations, Product- en Procesontwikkeling, IT	47,5	2.367.161	81.135	125.307	9.755	10.717	86.525	2.680.600	529.164	149.627	64.364	1.147.284		4.571.038
HRM	9,2	510.846	4.349	6.258	6.715	2.560	8.527	539.255	108.508	29.333	459.789	378.660		1.515.545
Financiën, Planning, Concerncontrol	10,5	715.802	280	13.829	15.896	2.954	30.236	778.998	147.740	37.644	17.069	187.572		1.169.023
Directie	1,0	123.334					4.595	127.928	21.138	3.571	44.016			196.653
Bestuurs-, Directieondersteuning en Programmamanagement	12,7	760.393	1.122	5.229	7.080	4.783	19.099	797.706	159.026	40.546	64.954	500.777		1.563.008
Bestuur													30.081	30.081
Bovenformatief	1,0	64.179	204				644	65.027	13.473	3.571	160		95.037	177.268
TOTAAL	147,7	8.143.556	134.690	252.954	70.306	45.553	255.893	8.902.952	1.791.572	479.668	754.513	4.139.277	125.118	16.193.099

In deze weergave zijn de centraal onder de unit HRM geadmistreerde kosten voor Toelage jubilea/bijzonder omstandigheden (420107) en kosten voor Vorming training en opleiding (420402) herleid naar de afzonderlijk units.

9.5 Bijlage 5: Berekening rente-omslagpercentage

Berekening van het rente-omslagpercentage	2017
Boekwaarde 01-01-2017 van de investeringen	
Staat van activa	182.272.013,28
Staat van onderhanden werken	17.763.227,49
Boekwaarde 31-12-2017 van de investeringen	
Staat van activa	192.216.135,44
Staat van onderhanden werken	3.256.776,07
Totaal	395.508.152,28
Gemiddelde boekwaarde :	197.754.076,14
Totaal rentelasten	
Externe rentelasten	4.654.967,46
Interne rentelasten	39.730,55
Afschrijving op boeterente	
Diensten van het bankwezen	48,40
Rentebaat rek.courant Verdygo BV	-6.814,20
Rentebaat eigen financieringsmiddelen	-37.800,00
Geactiveerde bouwrente	-199.646,80
Toe te rekenen rentelasten	4.253.935,99
Rente-omslagpercentage :	2,15%

9.6 Bijlage 6: Kostenverdeelstaat + toelichting

code beheer- produkt	Omschrijving	Jaarrekening 2017 Kosten	Jaarrekening 2017 Baten	Jaarrekening 2017 excl. kap.1st	Verdeling kapitaal- lasten	TOTAAL Jaarrekening 2017	Verdeling indirecte kosten	Jaarrekening 2017 DIRECT	Toerekening overhead	Jaarrekening NETTO TOTAAL 2017	Jaarrekening BRUTO TOTAAL 2017	Bruto Kosten 2017	Overige Baten 2017	Netto Kosten 2017
1	Planvorming	92.976		92.976		92.976	246.615	339.591	164.992	504.583	504.583	504.583		504.583
11	Eigen plannen	92.976		92.976		92.976	246.615	339.591	164.992	504.583	504.583	504.583		504.583
	1101 waterbeheersplan													
	1102 plannen afvalwaterketenbeleid	92.976		92.976		92.976	246.615	339.591	164.992	504.583	504.583	504.583		504.583
	1103 calamiteitenplannen (= het overkoepelende plan)													
2	Bouw en exploitatie zuiv.techn.werken	51.361.995	-1.411.126	49.950.869	-32.916	49.917.953	9.245.402	59.163.355	8.675.474	67.838.829	69.249.955	69.249.955	-1.411.126	67.838.829
	2001 Algemene opslag taakveld 2	529.927	-65.076	464.851	6.814	471.665	-857.523	-385.858	385.858		65.076	65.076	-65.076	
21	Getransporteerd afvalwater	9.080.076	-1.008.304	8.071.772		8.071.772	1.618.160	9.689.932	1.575.911	11.265.843	12.274.147	12.274.147	-1.008.304	11.265.843
	2101 bouw/verwerving transportstelsels	5.526.324		5.526.324		5.526.324	1.009.293	6.535.617	1.198.542	7.734.159	7.734.159	7.734.159		7.734.159
	2102 onderhoud transportstelsels	2.358.300	-1.001.006	1.357.294		1.357.294		1.357.294	45.375	1.402.669	2.403.675	2.403.675	-1.001.006	1.402.669
	2103 beheer transportstelsels	1.195.452	-7.298	1.188.154		1.188.154	608.867	1.797.021	331.994	2.129.015	2.136.313	2.136.313	-7.298	2.129.015
22	Gezuiverd afvalwater	29.614.459	-254.636	29.359.823	-39.731	29.320.092	5.323.690	34.643.782	4.354.458	38.998.240	39.252.876	39.252.876	-254.636	38.998.240
	2201 bouw/verwerving zuiveringsinstallaties	16.647.340		16.647.340	-39.732	16.607.608	794.680	17.402.288	1.202.986	18.605.274	18.605.274	18.605.274		18.605.274
	2202 onderhoud zuiveringsinstallaties	4.551.386		4.551.386		4.551.386	1.804.460	6.355.846	1.260.739	7.616.585	7.616.585	7.616.585		7.616.585
	2203 beheer zuiveringsinstallaties	7.282.617	-87.049	7.195.568	1	7.195.569	2.724.550	9.920.119	1.862.097	11.782.216	11.869.265	11.869.265	-87.049	11.782.216
	2204 WVO-heffing effluent	842.948		842.948		842.948		842.948	27.767	870.715	870.715	870.715		870.715
	2205 subsidies afhaakproblematiek													
	2206 IBA-inrichtingen	290.168	-167.587	122.581		122.581		122.581	869	123.450	291.037	291.037	-167.587	123.450
23	Verwerkt slib	12.137.533	-83.110	12.054.423	1	12.054.424	3.161.075	15.215.499	2.359.247	17.574.746	17.657.856	17.657.856	-83.110	17.574.746
	2301 bouw/verwerving slibverwerkingsinstallaties	3.411.123		3.411.123	1	3.411.124	280.892	3.692.016	350.282	4.042.298	4.042.298	4.042.298		4.042.298
	2302 onderhoud slibverwerkingsinstallaties	1.133.709		1.133.709		1.133.709	927.020	2.060.729	604.888	2.665.617	2.665.617	2.665.617		2.665.617
	2303 beheer slibverwerkingsinstallaties	3.615.501	-64.230	3.551.271		3.551.271	1.787.112	5.338.383	1.170.363	6.508.746	6.572.976	6.572.976	-64.230	6.508.746
	2304 afzet slib / restproducten	3.977.200	-18.880	3.958.320		3.958.320	166.051	4.124.371	233.714	4.358.085	4.376.965	4.376.965	-18.880	4.358.085
24	Afvalwaterbehandeling door derden													
	2401 afvalwaterbehandeling door derden													
4	Beheersing van lozingen		-65.519	-65.519		-65.519	223.587	158.068	150.523	308.591	374.110	374.110	-65.519	308.591
41	WVO-vergunningen en meldingen						131.522	131.522	91.082	222.604	222.604	222.604		222.604
	4101 WVO-vergunningen						131.522	131.522	91.082	222.604	222.604	222.604		222.604
	4102 WVO-meldingen													
42	Handhaving WVO													
	4201 toezicht WVO													
	4202 repressieve handhaving WVO													
43	Rioleringsplannen en subsidies lozingen		-65.519	-65.519		-65.519	92.065	26.546	59.441	85.987	151.506	151.506	-65.519	85.987
	4301 rioleringsplannen		-51.290	-51.290		-51.290	65.761	14.471	42.162	56.633	107.923	107.923	-51.290	56.633
	4302 subsidies lozingen		-14.229	-14.229		-14.229	26.304	12.075	17.279	29.354	43.583	43.583	-14.229	29.354

code beheer- produkt	Omschrijving	Jaarrekening 2017 Kosten	Jaarrekening 2017 Baten	Jaarrekening 2017 excl. kap.lst	Verdeling kapitaal- lasten	TOTAAL Jaarrekening 2017	Verdeling indirecte kosten	Jaarrekening 2017 DIRECT	Toerekening overhead	Jaarrekening N E T T O TOTAAL 2017	Jaarrekening B R U T O TOTAAL 2017	Bruto Kosten 2017	Overige Baten 2017	Netto Kosten 2017
6	Bestuur en externe communicatie	324.896	-37.800	287.096	-1.931	285.165	110.545	395.710	34.741	430.451	468.251	468.251	-37.800	430.451
61	Bestuur	165.794	-37.800	127.994	-1.931	126.063	110.545	236.608	29.500	266.108	303.908	303.908	-37.800	266.108
6101	bestuur	165.794	-37.800	127.994	-1.931	126.063	86.983	213.046	15.649	228.695	266.495	266.495	-37.800	228.695
6102	bestuursondersteuning						23.562	23.562	13.851	37.413	37.413	37.413		37.413
6103	beheer niet-reglementaire taken													
62	Externe communicatie	159.102		159.102		159.102		159.102	5.241	164.343	164.343	164.343		164.343
6201	externe communicatie	159.102		159.102		159.102		159.102	5.241	164.343	164.343	164.343		164.343
81	Dekkingsmiddelen	-1	-69.114.477	-69.114.478		-69.114.478		-69.114.478		-69.114.478	-1	-1		-1
8101	onvoorzien	-1		-1		-1		-1		-1	-1	-1		-1
8102	mutatie bedrijfsreserve													
8103	bijdrage waterschap		-69.114.477	-69.114.477		-69.114.477		-69.114.477		-69.114.477				
8104	kosten LAB - waterschap													
8105	dividenden													
9	Hulpkostendragers kostenverdeelstaat	21.232.970	-823.871	20.409.099	-164.800	20.244.299	-11.218.569	9.025.730	-9.025.730		823.871	823.871	-823.871	
91	Ondersteunende beheerproducten	5.716.359	-671.208	5.045.151	1.930	5.047.081	3.485.602	8.532.683	-8.532.683		671.208	671.208	-671.208	
9101	centraal management	84.358		84.358		84.358	163.053	247.411	-247.411					
9102	organisatiebeleid en -beheer	16.925		16.925		16.925	92.844	109.769	-109.769					
9103	personeelsbeleid / -beheer	442.953	-1.931	441.022	1.931	442.953	399.589	842.542	-842.542		1.931	1.931	-1.931	
9104	kwaliteitszorg-, arbo- en milieuzorg- beleid en beheer	197.747		197.747		197.747	606.889	804.636	-804.636					
9105	interne voorlichting	80.789		80.789		80.789	47.273	128.062	-128.062					
9106	algemeen-bestuurlijke / -juridische ondersteuning	24.892		24.892		24.892	116.055	140.947	-140.947					
9107	concerncontrol en financieel beleid	9.226		9.226		9.226	282.745	291.971	-291.971					
9108	meerjarenraming en begroting						282.745	282.745	-282.745					
9109	managements- en bestuursrapportages						188.496	188.496	-188.496					
9110	comptabiliteit						451.980	532.581	-532.581					
9111	informatiebeleid en automatisering	1.675.696		1.675.696		1.675.696	119.991	1.795.687	-1.795.687					
9112	centrale (geo)grafisch informatie	9.893		9.893		9.893	131.522	141.415	-141.415					
9113	huisvesting	1.571.328	-644.852	926.476		926.476	255.321	1.181.797	-1.181.797		644.852	644.852	-644.852	
9114	interne faciliteiten	277.227	-3.725	273.502		273.502	277.466	550.968	-550.968		3.725	3.725	-3.725	
9115	bemonstering en analyse	544.503		544.503		544.503		544.503	-544.503					
9116	wagenpark	700.221	-20.700	679.521	-1	679.520	69.633	749.153	-749.153		20.700	20.700	-20.700	
92	Te verdelen: Indirect/ondersteunend	15.349.881	-152.663	15.197.218		15.197.218	-14.704.171	493.047	-493.047		152.663	152.663	-152.663	
9201	Te verdelen: Indirect / ondersteunend	15.349.881	-152.663	15.197.218		15.197.218	-14.704.171	493.047	-493.047		152.663	152.663	-152.663	
93	Te verdelen: kapitaallasten	166.730		166.730	-166.730									
9301	Te verdelen afschrijvingen													
9302	Te verdelen rente	166.730		166.730	-166.730									
0	Geactiveerde lasten		-1.592.067	-1.592.067	199.647	-1.392.420	1.392.420				1.592.067	1.592.067	-1.592.067	
01	Geactiveerde lasten		-1.592.067	-1.592.067	199.647	-1.392.420	1.392.420				1.592.067	1.592.067	-1.592.067	
7101	Geactiveerde lasten bouwprojecten		-1.592.067	-1.592.067	199.647	-1.392.420	1.392.420				1.592.067	1.592.067	-1.592.067	
Totaal Waterschapsbedrijf		73.012.836	-73.044.860	-32.024		-32.024		-32.024		-32.024	73.012.836	73.012.836	-3.930.383	69.082.453

9.7 Toelichting op de Kostenverdeelstaat

1. Algemeen

De kostentoerekening gaat overeenkomstig de verslagleggingvoorschriften in op de principes die worden gehanteerd bij de toerekening van de (netto) kosten aan de kostendragers. Zie hiertoe hoofdstuk 6. Een kostendrager is in dit verband de reglementaire taak volgens de Waterschapswet. Bij het WBL worden in het kader van de aan haar opgedragen uitvoeringsactiviteiten, de volgende taken geraakt: zuiveringsbeheer en watersysteembeheer.

De kostenverdeelstaat geeft weer op welke wijze uitvoering is gegeven aan de gehanteerde principes. Om de onderlinge vergelijkbaarheid van de kosten/opbrengsten van de diverse waterschappen mogelijk te maken, onderscheiden de voorschriften landelijk uniforme beleidsvelden en beleidsproducten binnen elke reglementaire taak. Het WBL richt zich naar deze landelijke opzet.

De begroting en de jaarrekening worden conform het landelijk uniforme BBP-model opgesteld, waarbij naast beleidsvelden/ beleidsproducten ook uniforme beheerproducten worden onderscheiden.

Op organisatieniveau kan ten behoeve van de bewaking van begrotingsbudgetten een extra dimensie worden toegevoegd (werkplanproducten), om kosten/ baten te kunnen indelen naar de (kern)taken van een organisatieonderdeel. Werkplanproducten zijn in feite een onderverdeling van de beheerproducten, waarbij 1 werkplanproduct slechts 1 keer voorkomt op WBL-niveau en elk werkplanproduct een relatie heeft naar slechts één beleids-/beheerproduct (en dus ook slechts naar 1 beleidsveld).

2. Kostenverdeelstaat voor de kosten en de baten

De kostenverdeelstaat is ingedeeld naar de relevante beleidsvelden en beleidsproducten. Deze staat start met twee kolommen van kostentotalen resp. batentotalen ontleend aan de eerste vastlegging (naar kostenplaatsen/werkplanproducten/kostensoorten) van kosten resp. baten waarbij de kapitaallasten als volgt zijn toegerekend:

- de afschrijvingskosten zijn toegerekend op basis van de uitsplitsing van de staat van activa naar investeringsobjecten;
- de rentekosten worden onderscheiden in bouwrente, rente onderhanden werken en overige rentekosten. De bouwrente wordt toegerekend aan het beleidsveld geactiveerde lasten. De rente op onderhanden werken wordt specifiek toegerekend aan deze investeringsprojecten. De overige rentekosten worden toegerekend op basis van de gemiddelde boekwaarde van de investeringsobjecten zoals deze zijn opgenomen in de staat van activa

In de derde kolom is het saldo van kosten en baten gepresenteerd. In de opvolgende kolommen vinden achtereenvolgens de onderstaande toerekeningen plaats:

Verdeling van de indirecte kosten:

De "indirecte kosten" houden verband met de kosten gemaakt voor de inzet van personele capaciteit. Deze kosten kunnen niet rechtstreeks aan één bepaald product worden toegerekend omdat de kostentoedeling afhankelijk is van de tijdsbesteding door het personeel.

De volgende verdelingen worden toegepast:

- unit Directie: deze kosten worden toegerekend aan het werkplanproduct (WPP) 'Algemeen Management'.
- unitmanagers: deze kosten worden òf toegerekend aan de directe producten van het betreffende unitmanager naar rato van de voor deze producten geplande uren òf doorbelast aan de andere tot de unit behorende kostenplaatsen;
- de overige kostenplaatsen: de kosten worden toegerekend aan de directe producten van de betreffende kostenplaats naar rato van de voor deze producten geplande uren.

Verdeling van de overheadkosten (= het totaal van de ondersteunende beheerproducten)

De toe te rekenen overheadkosten bestaan uit het saldo van de kosten en baten zoals die op dit moment van de kostenverdeelstaat zijn verzameld op de ondersteunende beheerproducten. De ondersteunende beheerproducten en de gehanteerde verdeelsleutel, zijn onderstaand weergegeven.

Ondersteunend beheerproduct	Verdeelsleutel
Centrale huisvestingskosten	Aantal toegewezen netto m ² .
Automatiseringskosten / informatiebeleid	De kosten worden verdeeld over de betreffende units naar rato van het aantal werkplekken.
Wagenpark	De kosten van het wagenpark worden naar rato van het aantal in gebruik zijnde dienstauto's verdeeld naar de teams.
Centraal management	Evenredig aan de betreffende units.
Geografische informatie	Beheer van het tekeningenbestand en uitvoeren van tekenwerk: de kosten worden toegerekend aan de specifieke producten van de afnemende kostenplaatsen.
Bemonstering en analysering laboratorium	De kosten worden toegerekend naar rato van het aandeel in het beheer zuiveren respectievelijk beheer slibontwatering.
Bedrijfs Interne MilieuZorg (BIMZ)	Naar rato van de op primaire beheerproducten geplande uren van al het personeel (excl. uren ondersteunende beheerproducten).
Catering en interne faciliteiten	Naar rato van de op primaire beheerproducten geplande uren van het kantoorpersoneel (excl. uren ondersteunende beheerproducten).
Organisatiebeleid/-beheer, personeelsbeleid/-beheer, interne voorlichting, algemeen	Naar rato van de op primaire beheerproducten geplande uren van al het personeel (excl. uren ondersteunende beheerproducten).

Ondersteunend beheerproduct	Verdeelsleutel
bestuurlijke en juridische onderst.	
Meerjarenraming/begroting/ comptabiliteit, financiële ondersteuning en managementsrapportages.	Naar rato van het aandeel van de primaire beheerproducten in de directe kosten (dus vóór toerekening van de indirecte kosten maar incl. de kapitaallasten).

WATERSCHAPSBEDRIJF
L I M B U R G

Is een dochterbedrijf van Waterschap Limburg

Maria Theresialaan 99

Postbus 1315, 6040 KH ROERMOND

T +31 (0)88 842 00 00

I wbl.nl